T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENGELLİ ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞİTME ENGELLİLERİN EĞİTİMİNDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ: BİR META DEĞERLENDİRME ÖRNEĞİ

SEMİH KARAHAN

1118236103

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. YEŞİM FAZLIOĞLU

EDİRNE 2017

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENGELLİ ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Semih KARAHAN **tarafından hazırlanan** İŞİTME ENGELLİLERİN EĞİTİMİNDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ: BİR META DEĞERLENDİRME ÖRNEĞİ **konulu** YÜKSEK LİSANS tezinin sınavı , Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 15. ve 16. maddeleri uyarınca 18.09.2017 Pazartesi günü saat 09:00 'da yapılmış olup, tezin kabul edilmesine **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Yesim Burkuz	Kabul edilme	
Yrd. Doç. Dr. Oya Ordu Kocabıyık	Kabul Edilmesine	
Yrd. Doç. Dr. Menekşe Eskici	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tez ile ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/ Reddine " seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10163463
Yazar Adı / Soyadı	SEMİH KARAHAN
T.C.Kimlik No	22417758534
Telefon	5427160929
E-Posta	karahansemih@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	İşitme Engellilerin Eğitiminde Kaynaştırma Eğitimi: Bir Meta Değerlendirme Örneği
Tezin Tercümesi	Hearing Impaired Students in Inclusive Education: A Meta Evaluation Sample
Konu	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Engelli Çalışmaları Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2017
Sayfa	72
Tez Danışmanları	PROF. YEŞİM FAZLIOĞLU 53122522844
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	İşitme engelliler=hearing impaired kaynaştırma=inclusive education meta değerlendirme=meta evaluating
Kısıtlama	Yok

Yukarıda bilgileri kayıtlı olan tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine ve internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.

27.09.2017

İmza:.....

Tezin Adı **:** İşitme Engellerde Kaynaştırma Eğitimi: Bir Meta Değerlendirme Örneği

Hazırlayan **:** Semih KARAHAN

ÖZET

Bu çalışma Türkiye'de, kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli öğrencileri kapsayan ve 2000-2017 yılları arasında yapılmış olan araştırmaları metodolojik olarak incelemek üzere yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş çoklu durum çalışması ile desenlenmiştir. Çalışmaya dahil edilecek araştırmalar için alan yazın taranmıştır ve istenen kriterlere uygun 26 araştırmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmalar giriş bölümünde amaç, önem ve sınırlılıklar açısından, yöntem bölümünde model, desen, evren, örneklem, veri toplama ve veri analizi açısından değerlendirilmiştir. Bulgular, tartışma, sonuç bölümleri birbirleriyle olan tutarlığı açısından ele alınmıştır. Önerilere yer veren makaleler belirtilmiştir. Bu bağlamda elde edilen veriler Spss programı ile analiz edilmiştir. Analizler sonucu frekans ve yüzde hesaplamalarına ulaşılmıştır. Araştırmaların giriş bölümlerinin çoğunlukla uygun olarak yazıldığı gözlenmiştir. Yöntem bölümünün de çoğunlukla uygun olduğu fakat geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yeterli düzeyde olmadığı gözlenmiştir. Bulgular, tartışma, sonuç ve önerilerinde önem gösterilen bölümlerden olduğu gözlenmiştir. Genel olarak araştırmaların metodolojik yazım kriterlerine uyduğu saptanmıştır. Buna karşılık araştırmaların geçerlik ve güvenirlik analizlerine biraz daha önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler **:** İşitme engelliler, kaynaştırma, meta değerlendirme

Name of Thesis **:** Hearing Impaired Students in Inclusive Education: A Meta Evaluation Sample

Author **:** Semih KARAHAN

ABSTRACT

This study was carried out in Turkey to investigate methodologically the researches made between the years 2000-2017 covering the hearing-impaired students in the inclusive education. The study was designed with an nested case study of qualitative research methods. For the studies to be included in the study, the literature has been screened and 26 studies have been reached according to the criteria. The research has been evaluated in terms of purpose, importance and limitations in the beginning section, in terms of model, design, universe, sample, data collection and data analysis in the method section. The findings, discussion, and conclusion sections are discussed in terms of consistency with each otherThe articles containing the proposals are shared. In this context the data obtained were analyzed with the Spss program. As a result of analysis, frequency and percentage calculations are reached. It is observed that the introduction sections of the researches are written mostly as it should be. Method sections are mostly appropriate but the validity and reliability studies are not sufficient. Findings, discussions, conclusions and suggestions are important parts of researches. In general, it was determined that the researches met the methodological writing criteria. On the other hand, it is thought that some more importance should be given to the analysis of the validity and reliability of the studies.

Key words : Hearing impaired, inclusive education, meta evaluating

ÖNSÖZ

Bu çalışma; Türkiye'de, 2000-2017 yılları arasında yapılan, işitme engelli kaynaştırma öğrencilerine yönelik araştırmaların meta değerlendirmesidir. Çalışma ile uygulanmasında çeşitli aksaklıkların yaşandığı kaynaştırma eğitiminin iyileştirilmesi ve işitme engelli bireyler için bir adım daha iyiye taşınması amacıyla yapılan çalışmalara ışık tutulmak istenmiştir. Yapılan araştırmaların yöntemsel olarak alan yazına uygun olması, yeni yapılacak araştırmaların bilgi bütünlüğünü görüp sağlam temeller üzerinde ilerlemesine yardımcı olacaktır.

Bu araştırmada 26 araştırma ele alınmıştır. Araştırmalar giriş, yöntem, bulgular ve tartışma, sonuç ve öneriler adı altında incelenmiştir. Araştırmaların elde edilmesi için veri tabanları taranmış ve belirli kriterler ışığında araştırmaya dahil edilmişlerdir. Elde edilen bulgular analiz edlip alanyazınla karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın ilerlemesinde ve yapılmasında emeği geçen herkese,

Maddi desteği ile araştırmanın gerekli olanaklara ulaşmasını sağlayan TÜBAP (Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi)'a

Meslek hayatımın ilk yıllarından bu yana ve yaptığımız bu çalışma boyunca bana olan ümidini kaybetmeyip desteğini sunan ve her koşulda sorunlarıma çözüm bulan, daima yol gösterici olan değerli hocam Prof. Dr. Yeşim FAZLIOĞLU'na,

Tüm eğitim hayatım boyunca sonsuz sabırla bana desteklerini sunan annem Sevdiye KARAHAN ve babam Cengiz KARAHAN'a,

Araştırma süresince hayatı kolaylaştırmak için her zaman yanımda olan ve desteğini esirgemeyen, en büyük şansım eşim Menekşe KARAHAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Semih KARAHAN

2017, Edirne

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT II
ÖNSÖZ III
TABLOLAR LİSTESİ VI
KISALTMALAR VII
BÖLÜM 1 GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.1.1. Alt Problemler 3
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Araştırmanın Önemi 4
1.4. Sayıltılar 4
1.5. Sınırlılıklar 5
1.6. Tanımlar 5
BÖLÜM 2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6
2.1. İşitme Engeli 6
2.2. İşitme Engeli Nedenleri 8
2.3. İşitme Engelinin Sınıflandırılması 8
2.4. İşitme Engellilerde Kullanılan Tıbbi Tedavi Yöntemleri 9
2.5. İşitme Engellilerde Kullanılan Eğitim Yöntemleri 10
2.5.1. Sözel Dil Kullanılan İletişim Yöntemleri 11
2.5.2. İşaret Dili Kullanılan İletişim Yöntemleri 12
2.6. Kaynaştırma Eğitimi 12
BÖLÜM 3 YÖNTEM 14
3.1. Araştırmanın Modeli 15
3.1.1. Meta Değerlendirme 16
3.1.2. Meta Değerlendirmenin Unsurları 17
3.2. Örneklem 18
3.3. Verilerin Toplanması 18
3.3.1. İlgili Çalışmaların Toplanması 18
3.3.2. Dahil Edilme Kriterlerinin Belirlenmesi 19

3.3.3. Veri Toplama Aracı 20
3.3.4. Veri Toplama Aracının Geçerliği ve Güvenirliği 21
3.3.5. Veri Toplama Süreci 21
3.4. Verilerin Analizi 22
BÖLÜM 4 BULGULAR VE TARTIŞMA 24
4.1. BULGULAR 24
4.1.1. Araştırmalara İlişkin Genel Bulgular 24
4.1.2. Araştırmaların Giriş Bölümlerine İlişkin Bulgular 24
4.1.3. Araştırmanın Yöntem Bölümüne İlişkin Bulgular 27
4.1.4. Araştırmanın Bulgular ve Tartışma Bölümüne İlişkin Bulgular 37
4.1.5. Araştırmanın Sonuçlar ve Öneriler Bölümüne İlişkin Bulgular 38
4.2. TARTIŞMA 39
4.2.1. Araştırmaların Genel Bilgilerine Yönelik Tartışma 40
4.2.2. Araştırmaların Giriş Bölümlerine Yönelik Tartışma 40
4.2.3. Araştırmaların Yöntem Bölümlerine Yönelik Tartışma 43
4.2.4. Araştırmaların Bulgular ve Tartışma Bölümlerine Yönelik Tartışma 48
4.2.5. Araştırmaların Sonuçlar ve Öneriler Bölümlerine Yönelik Tartışma 49
BÖLÜM 5 SONUÇ ve ÖNERİLER 49
KAYNAKÇA 53
EKLER 59
ÖZ GEÇMİŞ 62

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel eğitim ve Kaynaştırma eğitimi arasındaki farklar. 13
Tablo 2 Araştırmaların genel bilgilerine yönelik bulgular 18
Tablo 3 Problemin amaca uygun olarak açıklanmasına yönelik bulgular 25
Tablo 4 Araştırmanın öneminin açıklanmasına yönelik bulgular 25
Tablo 5 Araştırmanın amacının açıklanmasına yönelik bulgular 26
Tablo 6 Araştırmanın sınırlılıklarına yönelik bulgular 26
Tablo 7 Araştırmanın modelinin açıklanmasına yönelik bulgular 27
Tablo 8 Araştırmaların modeline yönelik bulgular 27
Tablo 9 Nitel araştırmaların desenlerine yönelik bulgular 28
Tablo 10 Nicel araştırmaların desenlerinin açıklanmasına yönelik bulgular 28
Tablo 11 Nicel araştırmaların desenlerine yönelik bulgular 29
Tablo 12 Araştırmalarda örneklem/evren belirtilmesine yönelik bulgular 30
Tablo 13 Örneklem türlerinin açıklanmasına yönelik bulgular 30
Tablo 14 Örneklem hakkında verilen bilgiye yönelik bulgular 31
Tablo 15 Araştırmaların veri toplama tekniklerine yönelik bulgular 31
Tablo 16 Gözlem tekniğine yönelik bulgular 32
Tablo 17 Görüşme formuna yönelik bulgular 33
Tablo 18 Anket ve ölçeğe yönelik bulgular 33
Tablo 19 Doküman kullanımına yönelik bulgular 34
Tablo 20 Güvenirlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik bulgular 34
Tablo 21 Geçerlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik bulgular 35
Tablo 22 Araştırmalarda kullanılan nicel analizlere yönelik bulgular 35
Tablo 23 Araştırmalarda kullanılan nitel analizlere yönelik bulgular 36
Tablo 24 Bulguların araştırma sorularıyla olan tutarlılığına yönelik bulgular 37
Tablo 25 Bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına yönelik bulgular 38
Tablo 26 Sonuçlar ve bulguların tutarlılığına yönelik bulgular 39
Tablo 27 Önerilerin paylaşılmasına yönelik bulgular 39

KISALTMALAR

AVDF : Araştırma Verileri Değerlendirme Formu

F : Frekans

İÇEM :İşitme Engelli Çocuklar Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

MEB :Milli Eğitim Bakanlığı

ÖEHY :Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

ÖERDH :Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri

SPSS :Statistical Package for the Social Sciences

% :Frekansın yüzdesi

BÖLÜM 1 GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Tarih boyunca işitme engelli bireyler eğitim fırsatlarının kalitesini etkileyen pek çok tutumla karşılaşmışlardır. Eski uygarlıklarda işitme engellilerin günlük hayatta kullandığı işaretler, jest ve mimikler ve bunların iletişim açısından etkililiği konusunda bilgiler yetersiz kalmaktadır. Millattan sonra ilk yüzyılda işitme engelli oğlu için eğitim fırsatları arayan bir babanın hikayesi, işitme engellilerin eğitimine yönelik ilk kayıtlardandır. On dokuzuncu yüzyılda işitme engellilerin eğitimi Amerika'da artış göstermiştir. Yirminci yüzyılda işitme engellilerin eğitimi ile ilgili pek çok çalışma yapılmıştır ve bilgi birikimleri sağlanmıştır. Yirminci yüzyılın ilk yarısında özel eğitimi hareketi önemli ölçüde genişlemiştir. İşitme engelli çocukların, işiten çocuklarında olduğu özel sınıflara yerleştirilmesi eğilimi artmıştır. Yapılan araştırmaların bulguları dil gelişiminin, bilişsel gelişimin, akademik başarının değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yirmi birinci yüzyılda bu bulgular ile kapsamlı araştırmaların, anlamlı öğretim, müfredat ve programların hazırlanmasının önü açılmıştır(Lang, 2011).

Ülkemizde ise özel eğitim ilk olarak 1889 yılında hayata geçirilmiştir. Bu tarihte işitme engellilere yönelik eğitim veren bir okul açılmıştır. Daha sonra bu okullada görme engellilere yönelik çalışmalara da yer verilmiştir. 1921 yılında açılan başka bir okul ile işitme engellilerin eğitiminin önemi vurgulanmıştır. 1980 yılında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Daha sonra çeşitli değişikliklere uğrayarak günümüze kadar gelmiştir(Akçamete, 1998).

Ülkemizde özel eğitim alanına yönelik yapılan araştırmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bunda şüphesiz üniversitelerde açılan özel eğitim bölümleri, yüksek lisans ve doktora programları etkili olmaktadır(Eripek, S.; 2004). Alan yazında biriken araştırmaların toplanıp incelenmesi ve raporlaştırılması ileri araştırmalar ışık tutmaktadır. Yapılan araştırmaların değerlendirilmesine yönelik bazı yöntemler vardır. Bunlarda birisi meta analizdir. Meta analiz genel olarak birbirinden bağımsız olarak yapılan çalışmaların sonuçlarının niceliksel olarak incelenmesi ve sentezlenmesidir(Normand, 1999). Belirli bir zaman aralığında yapılan çalışmaların belirli kriterlere göre toplanıp, istatistiksel olarak incelenmesi meta analiz çalışmaların amaçlarındandır. Araştırma sentezinde etkin bir role sahip olan meta analizin son yıllarda sayısı hızlı artmakta ve eğitim araştırmalarını da kapsamaktadır(Üstün ve Eryılmaz, 2014).

Yapılan araştırmaların değerlendirilmesinde kullanılabilecek bir diğer yöntem ise meta değerlendirmedir. Meta değerlendirme Scriven'in dediği gibi değerlendirmenin değerlendirilmesi veya değerlendiricinin değerlendirilmesidir. Meta değerlendirme bizlere araştırmaları belirli kriterlere göre değerlendirme fırsatı sunar. Meta değerlendirme, değerlendirmenin profesyonel şartıdır. Meta değerlendirme biçimlendirici, özetleyici veya her ikisi de olabilir(Scriven, 1991).

Özel eğitimin ve işitme engellilerin eğitiminin yıllar boyunca çeşitli araştırmalara konu olduğu gözle görülür bir gerçektir. Bu araştırmaların verilerinin toplanıp incelenmesi bilgi bütünlüğü sağlamak adına önemli bir adım olacaktır. Bu nedenle işitme engellilerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmaların toplanıp meta değerlendirme ile incelenmesi bu alanda yapılacak olan yeni çalışmalara ışık tutacaktır. Daha önce yapılan çalışmaların belirli kriterlere göre gözden geçirilmesi yeni çalışmalarda yapılana değil yapılmayana doğru bir yol çizilmesinde etkili olacaktır. Bu kapsamda yapılacak olan bu çalışma, kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli bireyler ile yapılan çalışmaların bilimsel bir makalede bulunması gereken temel unsurlar açısından incelenmesidir.

1.1.1. Alt Problemler

Çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

i. Yapılan araştırmalarda araştırmanın önemi, amacı ve sınırlılıkları açıklanmış mıdır?

ii. Yapılan araştırmalarda araştırmanın modeli ve deseni hakkında bilgi verilmiş midir?

iii. Yapılan araştırmalarda araştırmanın evren ve örneklemi hakkında bilgi verilmiş midir?

iv. Yapılan araştırmalarda kullanılan veri toplama teknikleri hakkında bilgi verilmiş midir?

v. Yapılan araştırmalarda verilerinin analiz edilmesi hakkında bilgi verilmiş midir?

vi. Yapılan araştırmalarda bulgular ve tartışma bölümleri tutarlı mıdır?

vii. Yapılan araştırmalarda sonuçlar ve öneriler bölümleri hakkında bilgi verilmiş midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Engelli bireylere yönelik uygulanan kaynaştırma eğitimi şüphesiz ki bu bireylerin topluma kazandırılmasında önemli bir yöntemdir. Kaynaştırma eğitimi sayesinde engelli bireylerin özgüveninin artması ve toplumun değerlerine uygun davranışlar geliştirmesi beklenmektedir. Bu sayede toplumun ve bu bireylerin beraber hoşgörü içinde yaşamayı öğrenmesi kolaylaşmaktadır. Tüm engelli bireylerde olduğu gibi işitme engelli bireylerin de eğitiminde uygulanan kaynaştırma eğitiminin birçok faydası gözlenmiştir. Bu çalışmada, kaynaştırma eğitimi alan işitme engellilerle ilgili 2000-2017 yılları arasında yapılan araştırmalar incelenecektir. Yapılan incelemelerle araştırmaların genel durumuna yöntemsel olarak ışık tutulacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özel eğitime ihtiyaç duymayan akranları ile beraber, aynı çatı altında, resmi ve özel okullarda, iletişim halinin en az kısıtlanarak, beraber aldıkları eğitim sürecidir.

İşitme engelli bireylerin eğitiminde uygulanan kaynaştırma eğitimi, bireylerin sosyal becerilerini ve özgüvenlerini arttırmaktadır. Toplum önünde başarmayı tatmaları için önemli bir süreçtir. Kaynaştırma eğitimi sayesinde toplum ve engelli bireyler birbirlerini tanırlar. Toplumun engellilere yönelik tutumları olumlu yönde değişir.(Şenel, 1996) Kaynaştırma eğitimi ile engelli bireylerin sözcük dağarcıkları artmakta ve sözel dili öğrenmelerine fırsat sunulmaktadır(KARAASLAN, 2003). Bu sayede birey toplumda dili yaşayarak öğrenme imkanı bulmaktadır. Bunun sonucu olarak duyuşsal, bilişsel, fiziksel ve zihinsel olarak başarı göstermektedirler.

Kaynaştırmaya yönelik yapılan araştırmaların meta değerlendirme ile değerlendirilmesi, yapılan araştırmaların tutarlılığı hakkında bilgi verecektir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi yeni yapılacak araştırmalara ışık tutacaktır. Meta değerlendirmenin sonuçları daha sonra araştırma yapacak araştırmacıların araştırmalarını planlamasında yardımcı olacaktır.

1.4. Sayıltılar

- Meta değerlendirmeye dahil edilen araştırmaların gerçek verilere dayanılarak yürütüldüğü varsayılmaktadır.
- Araştırmaların bulgularının tarafsız bir şekilde raporlaştırıldığı varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

- Dahil edilen çalışmalar son 17 (2000-2017) yılı kapsamaktadır.
- Bu araştırma meta değerlendirme yönteminin genel sınırlılıkları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İşitme Kalıntısı: İç kulakta yer alan ve işitme sinirlerine sesin titreşimlerini ileten hücrelerin, işitme kaybından sonra geriye kalan ve işlevini yerine getiren bölümüdür.

Cochlear Implant: İşitme engelli bireylere cerrahi operasyon ile takılan ve işitme kalıntısını kullanması amaçlanan işitme cihazıdır.

Kaynaştırma: Engelli bireylerin normal gelişim gösteren akranları ile beraber aynı ortamda eğitim görmesi temeline dayanan eğitim yöntemidir.

Meta Değerlendirme: Alan yazında varolan araştırmaların belirli kriterler üzerine gruplanarak yine belirli kriterlere göre değerlendirilmesi sürecidir.

Normal İşiten Birey: İşitme duyusunu günlük hayatında problemlere yol açmayacak şekilde kullanan bireydir.

İşitme Engelli Birey: İşitme engelinden dolayı özel eğitime ihtiyaç duyan bireydir.

Ototoksik İlaç: İç kulaktaki hücreleri etkileyerek sağırlığa neden olabilen ilaçlardır.

Konuşma Sesleri: İnsanların konuşurken kullandığı ve çeşitli frekanslarda yer alan seslerdir.

Desibel (dB) : Sesin alçaklığı veya yüksekliği olarak bilinen ses şiddetini ifade eden ölçü birimidir.

BÖLÜM 2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde işitme engeli, işitme engeli türleri, İşitme engellilerde kullanılan tıbbi tedavi yöntemleri, işitme engellilerde kullanılan eğitim yöntemleri ve işitme engellilerin kaynaştırılması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. İşitme Engeli

Günlük hayatımızda çevremizi algılamak için duyu organlarımızı kullanırız. İşitme duyumuz da dış dünyayı algılamamızda bize yardımcı olmaktadır. Duyu organlarımızından birinin veya daha fazlasının kaybı bireyin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda işitme duyumuzun kaybı konuşma gibi sürekli ihtiyaç duyulan bir becerimizi olumsuz etkilemektedir. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli becerilerden biri konuşmadır. Konuşma günlük hayatta sürekli kullanılan ve ihtiyaç duyulan bir iletişim biçimidir. Konuşma; başkalarıyla iletişim kurmak, bilgi toplamak, bilgi vermek ve amaçlara ulaşmak gibi birçok ve çeşitli amaçla kullanılmaktadır(Bloom, Lahey,1978). Konuşma günlük hayatımızın merkezinde yer almaktadır. İletişim

kurma amacımızdan dolayı dili bir araç olarak kullanıp konuşma eylemini gerçekleştiririz(Konrot, 2005).

"Normal işiten birey, herhangi bir özel araç, cihaz yada teknik kullanmadan olağan durumlarda konuşmayı anlayabilen birey olarak tanımlanırken, işitme engelli birey bazı sesleri duyabilen fakat, işitme düzeyi konuşmayı anlaması için yeterli olmayan birey olarak tanımlanmaktadır."(Cavkaytar, Diken, 2005)

Sağırlık, yükseltilmiş dahi olsa konuşma seslerini ve diğer sesleri tamamen duyamamaktır. Kısmi işitme ise zor duyma veya klinik olarak işitme kaybına sahip olmaktır(Hawkins, 2009). Bir başka tanımda işitme engelli birey; işitme yetisinin tamamını veya bir kısmını kaybedip, konuşma ve iletişim kurmada güçlük yaşayıp, özel eğitime ihtiyaç duyan birey olarak tanımlanmaktadır(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006). İşitme kaybı çeşitli düzeyde ve türlerde karşımıza çıkmaktadır. İşitme kaybının derecesine göre çevremizdeki konuşma seslerinin bazılarını duyarız veya hiçbirini duyamayız. Bir kuş sesi, bir elektrik süpürgesi sesi, bir su sesi veya konuşurken kullandığımız sesler belirli frekans aralıklarına sahiptir. Bazı işitme kayıplarında yüksek bir frekans aralığı duyulamaz iken bazı işitme kayıplarında düşük frekans aralıkları duyulamayabilir. İşitme engelli birey kayıp yaşadığı alan ile ilgili sesleri duymakta problem yaşamaktadır. Bu süreç konuşmayı olumsuz etkilemektedir. Konuşma becerisinin kazanılmasında algının rolü büyüktür ve konuşma dilinin öğrenilmesi işitmeye ve bu işitsel uyaranların beyindeki merkezlere ulaşmasına bağlıdır(Tüfekçioğlu, 2000). Konuşma seslerini duyamayan birey sesleri çıkarmada ve dolayısıyla telaffuzda aksaklıklar yaşamaktadır. İşitme kaybının derecesi konuşmanın anlaşılabilirliğini yüksek oranda etkilemektedir(Çeliker, Ege, 2005). Konuşma becerisini kazanabilmek için işitme duyusuna ihtiyaç duyarız.

2.2. İşitme Engeli Nedenleri

İşitme kayıpları çeşitli nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Farklı durumlara göre sınıflandırılmaktadır. Fakat bazı temel nedenlerden söz edilebilir. Kalıtım, işitme kaybının genetik sebeplerle ortaya çıkmasıdır. En yaygın olarak görülen nedendir. Doğum öncesi-doğum anı-doğum sonrası nedenler ise hamilelikteki enfeksiyonlar, zararlı ilaç kullanımı veya doğum anında oksijensiz kalma gibi durumlardır. Kızamık, zatüre, kabakulak gibi erken çocukluk döneminde geçirilen hastalıklar nedenler arasındadır. Menejit işitme kaybına sebep olabilen hastalıklardandır. Ayrıca ototoksik ilaçlar iç kulakta hasara yol açarak işitme kaybına neden olmaktadır. Yaşlanma ve yüksek sese maruz kalma nedenler arasında yer almaktadır. (Tüfekçioğlu, 1998).

2.3. İşitme Engelinin Sınıflandırılması

İşitme kaybının sınıflandırılması çeşitlilik göstermektedir. İşitme kaybının derecesine göre ve işitme kaybının oluş yerine göre sınıflandırma yapılmaktadır. İşitme kaybının derecesine göre baktığımızda 10-15dB normal işiten, 16-35dB arası çok hafif derecede işitme kaybı, 36-40dB hafif derecede işitme kaybı, 41-55dB orta derece işitme kaybı, 56-70dB orta ileri derece işitme kaybı, 71-90dB ileri derece işitme kaybı, 91dB ve üzeri çok ileri derece işitme kaybı olarak sınıflandırılmaktadır(Clark, 1981). Normal işiten bireyin işitmesinde bir problem bulunmamaktadır. Çok hafif derece işitme kaybı olan birey bazı sesleri duyma veya ayırt etme güçlüğü yaşamaktadır. Hafif derecede işitme kaybı olan birey bazı konuşma seslerini duymakta güçlük yaşar. Orta derecede işitme kaybı olan birey karşısında konuşanı anlamakta güçlük yaşar. Orta ileri derece işitme kaybı olan birey işitme cihazına ihtiyaç duyar. İleri derecede işitme kaybı olan birey sadece yüksek sesleri duyar. Çok ileri derecede işitme kaybı olan birey sadece çok yüksek sesleri duyar(Milli Eğitim Bakalığı, 2014).

İşitme kaybının oluş yerine göre işitme engelini sınıfladığımızda dış kulak ve orta kulakla ilgili bir sorunda iletim tipi işitme kaybı, iç kulakta bir sorun oluştuğunda duyu-sinirsel tip işitme kaybı, her ikisini de kapsayan durumlarda mikst tip işitme kaybı olarak adlandırılmaktadır(Tüfekçioğlu, 2000). İletim tipi işitme kaybında kulak kepçesine gelen ses iç kulağa iletilmez. Bu nedenle işitme gerçekleşmez. Duyu-sinirsel tip işitme kaybında ses iç kulağa iletilir. Fakat iç kulakta ses titreşimlerini algılayıp sinirlere aktarmakla görevli bölümde ve beyne giden sinirlerde bir problem olduğundan işitme gerçekleşmez. Mikst tip kayıpta ise bu problemlerin aynı anda yaşanması ile işitme gerçekleşmez.

2.4. İşitme Engellilerde Kullanılan Tıbbi Tedavi Yöntemleri

Günümüzde işitme kayıplarının tibbi tedavisi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. İletim tip işitme kayıpları tıbbi müdahaleler ile iyileştirilebilmektedir. Kulak yolunun açılması, orta kulak iltihabının giderilmesi gibi fiziksel müdahaleler ile tedavi uygulanmaktadır. Duyu-sinirsel tip işitme kayıplarında ise tıbbi müdahaleler yeterli olmamaktadır. Kayba neden olan sinirler veya sinirlere sesi aktaran bölümün tıbbi tedavisi yerine halen işlevini yerine getiren bölümlerin kullanılması önerilmektedir. Bu aşamada cochlear implant dediğimiz yapay kulak devreye girmektedir(Girgin, 2007).

Cochlear implant kafa dersinin altında ve üstünde olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kafa dersinin üstünde olan bölümde bir mikrofon ve verici bulunmaktadır. Kafa dersinin altında yer alan kısımda ise bir alıcı ve sinirle bağlı kablolar bulunmaktadır. Kafa dersinin altında bulunun kısım cerrahi operasyon ile yerleştirilmektedir. Vücudumuzun sesi sinirlere ileten bölümü devre

dışı bırakılıp cihaz, hala işlevini yerine getiren sinirlerle birleştirilir. Cihazın dışarıdaki mikrofonu ile algıladığı çevre ve konuşma sesleri vericiye iletilir. Verici kafa dersinin altında bulunan alıcıya kablosuz şekilde ses sinyalini iletir. Alıcı ses sinyalini alıp sinirlere iletir ve işitme gerçekleşir.

Cochlear implant ileri düzey işitme kayıplarında tercih edilmektedir. Normal işitme cihazında verim alamayan işitme engelli bireylere uygulanmaktadır. Konuşma becerilerini geliştirmesi beklenmektedir(Sarı, 2010). Fakat ister normal işitme cihazları olsun ister cochlear implant olsun işitme engelli bireyler işitme ve konuşma eğitimi almadıkça başarı şansları çok düşük olacaktır. İşitme engelli birey cihazlandırıldıktan sonra önce dinlemeyi ve anlamlandırmayı, ardından sesleri üretip konuşmayı öğrenmelidir. Cihazlandırılmış bireylere uygun eğitim verilmelidir.

Cochlear implant maliyet konusunda bakıldığında pahalı görünebilir. Fakat yapılan araştırmalarda bu yöntemin toplum yararına kar sağlayan, fiyat ve performans oranı yüksek bir yöntem olduğu görülmektedir(Cheng ve arkadaşları, 2000). Bu yöntemin uygun görülen çocuklarda kullanılması fayda sağlayacaktır. Fakat bu süreçte başarıya ulaşmak için bir çok yol olduğunun farkına varılmalıdır. İşitme kaybının erken tanısı, işitme engelli çocuğun ailesi ve çevresi ile erken yaşta girdiği iletişim hayati önemde olduğunun ve işitme engelli çocuğun işitme kalıntısının kullanılması için çevresindeki herkese çok büyük görevler düştüğünün farkında olunmalıdır(Christiansen ve Leigh, 2004).

2.5. İşitme Engellilerde Kullanılan Eğitim Yöntemleri

İşitme engelli bireyler cihazlandırıldıktan sonra gerekli eğitimi almaları gerekmektedir. Eğitim hayati önem taşımaktadır. Eğitim almadan sadece

cihazlandırma ile başarı sağlanamamaktadır. Eğitim ile birey işitmeyi, ses çıkarmayı yeniden öğrenmektedir. İşitme engelli bireylerin eğitiminde kullanılan çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Kullanılacak yöntemi bireysel farklılıklar belirlemektedir. Bireye uygulanacak en uygun yöntemi seçmek için bireysel farklılıklara dikkat edilmelidir. Bu sayede bireyin kişisel özelliklerine ve yeterliliklerine uygun olan yöntemin belirlenmesin kolaylaşacaktır(Polat, 1995).

İşitme engelli bireylerin eğitiminde kullanılan yöntemleri iki temel başlık altında toplayabiliriz. Bunlardan ilki sözel dil kullanılan yöntemler, diğeri ise işaret dili kullanılan yöntemlerdir. (Tüfekçioğlu, 1998).

2.5.1. Sözel Dil Kullanılan İletişim Yöntemleri

Yapısal Sözel Yöntem: Dilin öğretilmesi gerekli alanlara yönelik hazırlanan bir program ile dilin bireye öğretilmesi sürecidir. Bu yapılandırma dil ve okuma, işitme, eklemleme, konuşma ve dudak okuma başlıkları ile yürütülmektedir(Tüfekçioğlu, 1998).

Doğal İşitsel-Sözel Yöntem: Doğal işitsel sözel yöntem konuşmanın yoğun kullanıldığı ortamlarda alıcı ve ifade edici dil becerilerinin dahil olduğu dil becerilerinin temel amaç olduğu yöntemdir(Stone, 1997). Bu nedenle erken tanı ve erken eğitime büyük önem verilmektedir. Tüm bebeklerin en geç 3 ay içerisinde tanılanması ve en geç 6 ay içerisinde uygun eğitime başlaması gerekmektedir. İşitme engelli bebek ve aile işitme tedavilerine, cochlear implant gibi teknolojilere ve diğer destekleyici cihazlara acilen ulaştırılmalıdır. İşitme engelli bebek profesyonel kişiler tarafında eğitilmeli ve eğitim sırasındaki programlar ailenin kültürel özellikleri dikkate alınarak bebeği özelliklerine göre şekillendirilmelidir(JCIH, 2007). Erken tanı, uygun eğitim ve uygun yardımlar ile

işitme engelli bireylerin akranları gibi işitmeyi ve konuşmayı öğrenebileceğini fakat sürenin daha yavaş ilerleyeceğini savunmaktadır(Tüfekçioğlu, 1998).

2.5.2. İşaret Dili Kullanılan İletişim Yöntemleri

İşaret Dili: İşitme engelli tarafından kullanılan işaret dili, tüm vücut hareketlerinin kullanıldığı eller, parmaklar, baş, yüz, taklitler ve jestler tarafından oluşturulan görsel sembolleri içeren kapsamlı ve kapsayıcı bir dildir (Armstrong ve Wilcox, 2003)

Parmak Alfabesi: Parmaklarımızı kullanarak, her biri alfabenin bir harfine denk gelen, bir dizi hızlı hareketten oluşur. Sözel iletişin yerine kullanılır(Siple ve Fischer, 1991).

Tüm İletişim: Sözel dilin ve işaret dilinin içerdiği tüm yöntemlerin kullanıldığı bir yöntemdir. Özellikle işaret dili ön planda kullanılmaktadır(Tüfekçioğlu, 1998).

2.6. Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi engelli bireylerin, normal gelişim gösteren akranları ile birlikte aynı ortamda eğitilmesi düşüncesine dayanmaktadır. Sınıfta bulunan öğretmenin ve engelli bireyin destek alması ve bireyin genel eğitim verilen sınıflarda eğitim görmesi şeklinde tanımlanmaktadır(Kargın, 2004). Günümüzde özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılması ve toplum tarafından benimsenmesi açısından kaynaştırma eğitimi önemli bir yere sahiptir.

Kaynaştırma sınıflarında eğitim alan engelli bireylerin normal gelişim gösteren bireylerle benzer deneyimler kazandığı gözlenmiştir. Engelli bireylerin sınıf içi davranışlarının normal gelişim gösteren bireylerin davranışlarına oranla benzerlik gösterdiği araştırmalarda saptanmıştır(Gampel ve arkadaşları, 1974).

Kaynaştırma eğitimi geleneksel eğitim modellerine göre farklılık gösteren bir modeldir(Kargın, 2010). Bu farklılıkları Walther-Thomas ve arkadaşları Tablo(1)'deki gibi açıklamıştır.

Tablo 1. Geleneksel eğitim ve Kaynaştırma eğitimi arasındaki farklar.

Geleneksel Eğitim	**Kaynaştırma Eğitimi**
Her öğrenci genel eğitime uygun değildir.	Tüm öğrenciler genel eğitim hakkına sahiptir.
Öğretmen liderlik yapar.	Öğretmen öğrencilerle beraber sorumluluğu paylaşır.
Öğretmen öğretendir, problem çözendir.	Öğretmen problemleri öğrencilerle çözer.
Öğrencilerin beceri düzeyleri aynıdır.	Öğrencilerin beceri düzeyleri farklıdır.
Öğretim öğrencilerin ortalamasına göre planlanır.	Öğretim tüm öğrencilere göre planlanır.
Öğretim müfredata göre yapılır.	Öğretim öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda yapılır.
Öğretim rekabetçidir.	Öğretim işbirlikçidir.
Sınıf ortamına uymayan öğrenciler uzaklaştırılır.	Sınıf ortamı tüm öğrencilere yönelik olarak çeşitlendirilir.
Öğrenciler belirli bir ölçüde değerlendirilirler.	Öğrenciler bireysel farklılıklara dikkat edilerek değerlendirilirler.
Başarı, öğrencilerin isteneni başarmasına göre değerlendirilir.	Başarı, eğitim sisteminin öğrenci ihtiyaçlarını karşılamasına göre değerlendirilir.

Bu eğitim modelinde başarıya ulaşabilmek için bu farklılıkların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için kaynaştırma eğitimi çeşitli düzenlemeleri gerektirmektedir. Kaynaştırma gerek öncesi düzenlemeler gerek süreç içindeki düzenlemeler ile doğru orantılı olarak başarıya ulaşmaktadır. Kaynaştırma süreci başlamadan gerekli tüm hazırlıkların yapılması, süreç içerisinde de gerekli tüm desteklerin sağlanması gerekmektedir. Bu sayede kaynaştırma başarıya ulaşacak ve tam anlamıyla yapıldığı söylenebilecektir(Batu, 2000). Başarılı kaynaştırma uygulamaları ile engelli bireylerin toplumda yer alacağı ve topluma kazandırılacağı büyük bir gerçektir(Metin, 1992).

Kaynaştırma uygulamaları üç başlık altında inceleyebiliriz. Bunlar tam zamanlı, yarı zamanlı ve tersine kaynaştırmadır. Tam zamanlı kaynaştırmada engelli öğrenci normal gelişim gösteren arkadaşları ile aynı sınıfta dersine devam eder. Okul süresi boyunca iletişim halinde olurlar. Yarı zamanlı kaynaştırmada ise okulda açılacak özel alt sınıf ile kaynaştırma devam ettirilir. Öğrenci dersler haricinde, tenefüslerde, okul giriş ve çıkış saatlerinde diğer öğrencilerle iletişim halinde bulunur. Son olarak tersine kaynaştırma ise normal gelişim gösteren bir bireyin özel eğitim sınıflarında eğitim almasıdır(Öerdh, 2010). Bunun okul öncesi örneği ülkemizde Anadolu Üniversitesi'nde bulunan İÇEM'de uygulanmaktadır.

BÖLÜM 3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri ile yürütülmüştür. Nitel araştırmalar psikoloji, antropoloji, sosyoloji, felsefe, dilbilim gibi farklı disiplinlere dayanan ve sağlam temelleri olan bir araştırma geleneğidir(Yıldırım ve Şimşek, 2011). Denzin ve Lincoln(2005)'e göre nitel araştırmalar gözlemciyi dünyanın ortasına koyar. Dünyayı görünür yapan bir dizi yorumlayıcı uygulamadan oluşur. Araştırmalarda nitel araştırma yöntemlerinin de önemli bir yeri vardır. Nitel araştırmalar bir olguyu derinlemesine ve sınırlılıkları içerisinde açıklar (Yıldırım, 1999).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Güncel bir durumu kendi içeriğinde çalışan ve içerik ile arasında kesin sınırların olmadığı, birden fazla veri kaynağının olduğu durumlarda tercih edilmelidir(Yin, 1984). Aytaçlı(2012)'ya göre; durum çalışmaları için alan yazında çeşitli isimler kullanılmıştır. Olay incelenmesi, örnek olay, vaka çalışması bu isimlerden bazılarıdır. İngilizce çalışmalarda "case study" adı altında geçmektedir. Durum çalışması dört desene sahiptir:

i. Bütüncül tek durum deseni
ii. İç içe geçmiş tek durum deseni
iii. Bütüncül çoklu durum deseni
iv. İç içe geçmiş çoklu durum deseni

Araştırmada durum çalışması desenlerinden iç içe geçmiş çoklu durum desenini kullanıldı. İç içe geçmiş çoklu durum deseninde birden fazla durum söz konusudur. Bu durumlarda kendi içinde alt basamaklara ayrılıp çalışılabilmektedir. Araştırmacı standart veri toplama tekniği ile birden çok

duruma ilişkin veri elde eder ve bunları karşılaştırma imkanı bulur(Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Türkiye'de işitme engelli bireylerin kaynaştırma eğitimlerini konu edinip yapılan ve 2000-2017 yıllarını kapsayan araştırmalar bu çalışmaya dahil edilmiştir. Bu araştırmaların belirlenen ölçütlere göre değerlendirilip karşılaştırılması için meta değerlendirme yöntemi tercih edilmiştir.

3.1.1. Meta Değerlendirme

Günümüzde eğitim alanında yapılan çalışmaların sayısı sürekli artmaktadır. Özellikle özel eğitim alanındaki çalışmalar son yıllarda hızla artmaktadır. Erken tanı ve erken müdahalenin önemi anlaşıldıkça bu alana yönelik yapılan araştırmalar yoğunlaşmıştır. Bunun sonucu olarak pek çok bulgu ve yeni bilgi ortaya çıkmaktadır. Birbirinden bağımsız yapılan bu çalışmalarda bazen benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. Farklı araştırmalarda aynı sonuç tekrar tekrar görülmektedir. Bu tekrarlar gereksiz bilgi birikimine yol açmaktadır. Bu nedenle araştırmaların bulgularının daha iyi sentezlenmesi gerekmektedir.(Glass, 1976). Bu durum dikkate alındığında araştırmacıların yeni sonuçlar ortaya koymak yerine, zamanını önceki araştırmaların çok sayıdaki raporlarını incelemeye harcaması gerekmektedir. Bu nedenle araştırma sentezlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç her ne kadar iki yüz yıldan fazla bir süre için kabul edilmiş olsada, bu alana yönelik çalışmalar yirminci yüz yıla kadar yapılmamıştır(Chalmers ve d., 2002). Bu bağlamda araştırmaların değerlendirilmesi için meta değerlendirmeye başvurulmuştur.

Araştırmalara yeni başlayacak kişilerin daha önce yapılan araştırmalar hakkında bilgi sahibi olması yeni yapacakları araştırmalara yol gösterecektir. Scriven(1967)'in dediği gibi entelektüel ilerleme ancak yeni gelenlerin eskilerin omuzlarında kalabilmesi ile mümkündür. Bu nedenle mevcut çalışmaların gözden

geçirilmesi ve raporlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Scriven(1979) meta değerlendirmeyi değerlendirmenin değerlendirilmesi olarak tanımlamıştır.

Meta değerlendirme çalışmaların sınırlarını belirleyen, betimleyici bilgiler sunan bir süreçtir. Ayrıca yararı, fizibilitesi, dürüstlüğü ve doğruluğu, sistematik yapısı, yetkinliği, güçlü ve zayıf yönleri hakkında bilgi veren bir çalışmadır. Daha önceden yapılan çalışmaların kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak sunmaktadır. Bir diğer husus ise meta değerlendirme ve meta analizin karıştırılmasıdır. Meta değerlendirme araştırmaların hakkını ve araştırmalara verilen değeri değerlendirir. Diğer yandan meta-analiz ortak bir araştırma sorusunu ele alan araştırmaların nicel bir sentezidir. Ayrıca tamamlanmış meta-analiz çalışmalarının hakkını ve değerini değerlendirmek için meta değerlendirme yapılabilir fakat meta değerlendirme çalışmalarının meta-analizi yapılmamalıdır (Stufflebeam, 2001).

3.1.2. Meta Değerlendirmenin Unsurları

Meta değerlendirme yapılırken bazı unsurlara dikkat etmek gerekmektedir. Bu unsurlar sürecin olmazsa olmazları arasındadır. Bu unsurlar geçerlik, yararlılık, güvenirlik, uygun maliyetlilik ve insan haklarına saygı duymaktır. Yapılan çalışmalar bu unsurlar göz önüne alınarak yapılmalıdır. Meta değerlendirme yapmanın birçok yolu vardır. 1994 yılında Joint Committee tarafından belirlenen Program Değerlendirme Standartları ve denetim standartları uygulanıp değerlendirmenin maliyeti çıkarılır. Bir başka yol olarak özel bir meta değerlendirme kontrol listesi hazırlanır (Scriven, 2007).

3.2. Örneklem

Araştırmaya, Türkiye'de 2000 ve 2017 yılları arasında yayınlanmış olan ve kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli bireyleri içeren 26 araştırma dahil edilmiştir. Araştırmalara taranan veri tabanlarında ulaşıldığı için yayınlanmamış araştırmalar dahil edilmemiştir. Örneklemi oluşturan araştırmaların genel özellikleri Tablo(2)'de gösterilmiştir.

Tablo 2 Araştırmaların genel bilgilerine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %
Sınıf ve yaş bilgilerinin verildiği	Sınıf bilgileri	23	88,5	88,5
	Yaş bilgileri	3	11,5	11,5
	Total	26	100,0	100,0
Cinsiyet bilgilerinin verildiği	Verilmiştir	16	61,5	61,5
	Verilmemiştir	10	38,5	38,5
	Total	26	100,0	100,0
Cihaz kullanımına yönelik bilgi	Verilmiştir	21	80,8	80,8
	Verilmemiştir	5	19,2	19,2
	Total	26	100,0	100,0

3.3. Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken aşağıdaki basamaklar uygulanmıştır.

3.3.1. İlgili Çalışmaların Toplanması

Çalışmada öncelikle işitme engelliler ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili tüm araştırmalar toplanmaya çalışılmıştır. Temel olarak kaynaştırma eğitimi alan işitme engellilerle ilgili araştırmalar baz alınmıştır. Bu bağlamda;

- "Google" arama motoru ile yapılan aramalarda "işitme engelliler", "işitme yetersizliği", "işitme engeli", "kaynaştırma", "kaynaştırma eğitimi", "koklear implant", "bütünleyici eğitim" anahtar kelimeleri kullanılmıştır ve konuyla ilgili makalelere ulaşılmıştır.

- EBSCO, ERIC, ANKOS, EKUAL, TO-KAT, BLU, ECONBIZ veri tabanlarında "işitme engelliler", "işitme yetersizliği", "işitme engeli", "kaynaştırma", "kaynaştırma eğitimi", "koklear implant", "bütünleyici eğitim" anahtar kelimeleri ile aramalar yapılmıştır.

- "Ulusal Tez Merkezi" ve "Ulakbim" veri tabanlarında aynı anahtar kelimeler ile aramalar yapılmıştır ve yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşılmıştır.

- Üniversitelerin özel eğitim alanıyla ilgili dergileri ve "Dergipark" veritabanı üzerinden aynı anahtar kelimeler ile taramalar yapılmıştır ve yapılan tezlere, makalelere ulaşılmıştır

3.3.2. Dahil Edilme Kriterlerinin Belirlenmesi

Yapılan literatür taraması sonucu elde edilen araştırmalar dahil edilme kriterlerine göre incelenmiştir ve kriterlere uygun olan araştırmalar analize dahil edilmiştir. Dahil edilme krtierleri uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Konuyla ilgili olarak Türkiye'de yapılan çalışmaların incelenmesine ve

kaynaştırma eğitimine yönelik araştırmaların yoğunlaştığı 2000 yılından sonrası tercih edilmiştir.

Bu bağlamda araştırmaya dahil edilme kriterleri şunlardır:

- Kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli öğrencilerle yapılan çalışmalar olmalıdır.
- Türkiye'de yapılan araştırmalar olmalıdır.
- 2000 yılları ile 2017 yılları arasında yapılan çalışmalar olmalıdır.

3.3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada meta değerlendirme için gerekli verileri toplamak üzere bir form hazırlanmıştır. Form hazırlanırken ilgili alan yazın incelenip meta değerlendirmelerde kullanılan ölçekler taranmıştır. Bu ölçekler doğrultusunda meta değerlendirmede kullanılan "Araştırma Verileri Değerlendirme Formu(AVDF)" oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçek uzman görüşüne sunulmuştur.

Yapılan araştırmalar yazılı veriye dönüştürülürken dikkat edilmesi gereken bazı aşamalar vardır. Hem araştırma sırasında hem yazma sırasında bu aşamalar bizlere yol göstermektedir. Bir araştırmada bulunması gereken aşamaları Bradford(1965) şöyle sıralamaktadır.

i. Neden araştırmaya başladık? (Giriş)
ii. Araştırmada neler yaptık?(Yöntem)
iii. Araştırmadan ne cevap aldık?(Bulgular)
iv. Bu veriler neyi ifade ediyor?(Tartışma ve Sonuç)

İyi bir araştırma iyi açıklanmış, planlanmış, uygun şekilde tasarlanmış ve etik olarak onay görmüş olmalıdır(Committee on publication ethics(COPE),

2003). AVDF bu anlamda araştırmaları değerlendirme amacıyla hazırlanmıştır. Belirli kriterlere göre toplanan makalelerin giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinin planlanmasına yönelik bize bilgi sunmaktadır. Ayrıca planlamaya uygun şekilde hazırlanan başlıkların içeriğinin uygunluğuda değerlendirilmektedir. AVDF, 8 ana başlık ve 26 alt başlıktan oluşmaktadır. Ana başlıklar Bradford'un sıraladığı aşamalar ile örtüşmektedir. Alt başlıklar ise aşamaların içeriğinin tutarlılığını kontrol etmektedir.

3.3.4. Veri Toplama Aracının Geçerliği ve Güvenirliği

Araştırmalarda geçerliğe gerekli önem verilmelidir. Geçerlik sonuca ulaşılan yolda uygulamaların süreci açıklayacak kapasitede olmasıyla ve gerçeği yansıtmasıyla ilgilidir(Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda elde edilen bulgular alan yazında bulunan benzer çalışmaların bulguları ile karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda yüksek oranda alan yazın ile benzerlikler elde edilmiştir.

Güvenilirlik bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgiliyken, geçerlik bilimsel bulguların doğruluğuyla ilgilidir. Güvenilirlik, çalışmaların tekrar edilebildiği ölçüyü ifade eder. Güvenirliği sağlamak adına araştırmacı süreçteki rolünü iyi açıklamalıdır. Çalıştığı grubu iyi tanımlamalıdır. Çalışılan ortam ve durum iyi tanımlanmalıdır. Veri toplama ve veri analiz sürecini iyi betimlemelidir(LeCompte ve Goetz, 1982). Bu kapsamda veri toplama aracının geliştirilme süreci anlatıldı. Alan yazında benzer araştırmaların ölçme araçları incelendi. Ayrıca ölçme aracının incelenmesi ve tekrar edilebilmesi adına araştırmaya dahil edilen çalışmalar ve ölçme aracı sonuçları saklandı.

3.3.5. Veri Toplama Süreci

Türkiye'de işitme engelli bireylere yönelik yapılan araştırmalar son yıllarda giderek artmaktadır. Özellikle son yıllara doğru kaynaştırma eğitiminin önem kazanması ile birlikte işitme engelli bireylerin kaynaştırma eğitimine yönelik araştırmalarda yoğunlaşılmıştır. Meta değerlendirme için bu araştırmalar internet yolu ile veri tabanları üzerinde taranmıştır. 2000-2017 yılları arası zaman sınırlaması olarak belirlenmiştir ve 1999 ve öncesi yıllara ait olan araştırmalar değerlendirmeye dahil edilmemiştir.

İnternet üzerinden yapılan taramalarda "işitme engelliler", "işitme yetersizliği", "işitme engeli", "kaynaştırma", "kaynaştırma eğitimi", "koklear implant", "bütünleyici eğitim" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Araştırmalara dahil edilen denekler içerisinde kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli bireylerin olması araştırmanın meta değerlendirmeye dahil edilmek için yeterli sayılmıştır. Meta değerlendirmeye dahil edilmek üzere uygun koşulları taşıyan 26 araştırma saptanmıştır.

AVDF ile bu araştırmalar tek tek değerlendirilmiştir. Değerlendirme iki farklı araştırmacı tarafından, farklı zamanlarda yapılmıştır. Değerlendirmeler sonrası bulgular karşılıklı olarak paylaşılmış ve farklılık gösteren kısımlada görüş birliği sağlanmıştır. Ayrıca farklılığa yol açan "Kısmen açıklanmıştır" seçenekleri bazı alt başlıklardan kaldırılmıştır. Veri toplama süreci ile bulgularda ortak görüş sağlandıktan sonra verilerin analizi kısmına geçilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya dahil edilen her makale AVDF ile tek tek değerlendirilmiştir ve araştırmalar ilişkin veriler formlara kaydedilmiştir. Formlardan aldığımız bilgiler SPSS(Sürüm 24.0) programına aktarılmıştır. Spss programı ile analiz yapılmıştır. Verilerin analizi betimsel analiz ile yapılmıştır. Betimsel analizde

veriler önceden belirlenen temalara göre değerlendirilir. Analizin amacı verilerin sistemli ve net bir şekilde betimlenmesidir(Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Betimsel analizler hemen her araştırma projesinin merkezinde yer alır. Bilimsel yöntemin bir uygulaması olarak yararlı olması için, betimsel çalışmanın hem hedefleri hem de bulguları açık olmalıdır. Betimsel analiz, her tür araştırma ile ilgilidir. Tam bir araştırma projesi olarak tek başına durabilir veya nedensel analizi tamamlayabilir. Betimsel analiz veri kümeleri çıkartmak, onları anlamlı boyutlara dönüştürmek, desenleri ortaya çıkarmak ve bilgi vermek için kullanılabilir(Loeb, Dynarski, McFarland, Morris, Reardon, Reber, 2017).

Araştırmaların giriş bölümlerinden elde edilen veriler araştırmanın probleminin amaca uygunluğu, araştırmanın önemi, araştırmanın amacı ve araştırmanın sınırlılıkları şeklinde alt başlıklarla incelenmiştir. Araştırmanın yöntem bölümünden elde edilen veriler araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, örneklem, örneklem türü olarak incelenmiştir. Verilerin toplanmasında kullanılan gözlem, görüşme formu, anket/ölçek, döküman teknikleri açısından incelenmiştir.

Verilerin analizi bölümü için nicel analizlerden kullanılan frekans/yüzde,ki kare, t testi, anova, korelasyon, z testi, Mann Whitney U, ancova, regresyon, Kruskal Wallis testi incelenmiştir. Yine verilerin analizi konusunda nitel analizlerden içerik analizi ve betimsel analiz incelenmiştir. Araştırmaların bulgular ve tartışma bölümlerinden elde edilen veriler bulgular ile araştırma sorularının tutarlılığı ve bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına yönelik incelenmiştir. Araştırmaların sonuç bölümlerinden elde edilen veriler sonuçlarla bulguların tutarlılığı ve önerilerin paylaşılması ile ilgili olarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonuçlar bulgular aşağıdaki gibidir.

BÖLÜM 4 BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. BULGULAR

Bu bölümde yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara ve bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Araştırmalara İlişkin Genel Bulgular

Araştırmalara ilişkin genel bilgilere Tablo(2) de yer verilmiştir. Bu bulgular araştırmalar hakkında genel bir bakış açısı kazanabilmek adına araştırılmıştır. Genel bilgilerde araştırmalarda belirtilen denek yaş ve sınıf bilgileri, denek cinsiyetleri ve işitme cihazı kullanımına ilişkin bilgilerdir. Tablo(2)'de belirtilen kritere göre bulgu sunan araştırma sayıları paylaşılmıştır.

Araştırmalara dahil edilen deneklerin devam ettiği sınıfla yönelik bilgi sunan araştırma sayısı 23(%88,5)'tür. Deneklerle ilgili yaş bilgisi sunan araştırma sayısı ise 3(%11,5)'tür. Yine deneklerin cinsiyetlerine ilişkin bilgi veren araştırma sayısı 16(%61,5) iken cinsiyet bilgisi vermeyen araştırma sayısı ise 10(%38,5)'tir. Deneklerin kullandığı cihaza yönelik bilgi veren araştırma sayısı 21(%80,8) ve bilgi vermeyen araştırma sayısı 5(%19,2)'dir.

4.1.2. Araştırmaların Giriş Bölümlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaların giriş bölümüne ilişkin bulgular aşağıda tablolar ile açıklanmıştır. Problemin amacına uygun olarak açıklanmasına yönelik inceleme

Tablo(3)'de gösterilmiştir. Araştırmaların problemleri ile amaçları karşılaştırılıp aralarında bulunan tutarlılık incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 26 araştırmanın 20(%76,9)'sinde araştırmanın problemi amaca uygun olarak açıklanmıştır. 5(%19,2) makalede problem açıklanmamıştır. 1(%3,8) makalede ise problem hakkında az bilgi verilmiştir. Bu nedenle kısmen açıklanmıştır demekteyiz.

Tablo 3 Problemin amaca uygun olarak açıklanmasına yönelik bulgular

		f	&	Geçerli %	Toplanan %
Problem amaca uygun olarak	Açıklanmıştır	20	76,9	76,9	76,9
	Açıklanmamıştır	5	19,2	19,2	96,2
	Kısmen açıklanmıştır	1	3,8	3,8	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Araştırmanın öneminin açıklanmasına yönelik yapılan inceleme bulguları Tablo(4)'te gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre 26 araştırmadan 21(%80,8)'inde araştırmanın önemi açıklanmıştır. 3(%11,5) araştırmada araştırmanın önemine yönelik çok az bilgi bulunmaktadır. 2(%7,7) araştırmada ise araştırmanın önemine ilişkin veri bulunamamıştır.

Tablo 4 Araştırmanın öneminin açıklanmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmanın önemi	Açıklanmıştır	21	80,8	80,8	80,8
	Kısmen açıklanmıştır	3	11,5	11,5	92,3
	Açıklanmamıştır	2	7,7	7,7	100,0

Total	26	100,0	100,0	

Araştırmanın amacının açıklanmasına yönelik yapılan inceleme bulguları Tablo(5)'te yer almaktadır. Bu veriler ışığında 26 makaleden 24(%92,3)'ünde araştırmanın amacı açık ve anlaşılır bir şekilde paylaşılmıştır. Buna karşılık 1(%3,8) araştırmada amaç hakkında çok az bilgi verilmiştir. Yine 1(%3,8) araştırmada amaca ilişkin hiç bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 5 Araştırmanın amacının açıklanmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmanın	Açıklanmıştır	24	92,3	92,3	92,3
	Kısmen açıklanmıştır	1	3,8	3,8	96,2
	Açıklanmamıştır	1	3,8	3,8	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Araştırmaların sınırlılıklarına yönelik yapılan incelemeler Tablo(6)'da verilmiştir. Tablodan elde edilen verilere göre 26 araştırmadan 15(%57,7)'inde araştırmaların sınırlılıkları açıklanmıştır. Geriye kalan 11(%42,3) araştırmada ise sınırlılıklara yer verilmemiştir.

Tablo 6 Araştırmanın sınırlılıklarına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmanın sınırlılıkları	Belirtilmiştir	15	57,7	57,7	57,7
	Belirtilmemiştir	11	42,3	42,3	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

4.1.3. Araştırmanın Yöntem Bölümüne İlişkin Bulgular

Araştırmaların giriş bölümü incelendikten sonra yöntem bölümüne geçilmiştir. Bu süreçte ilk olarak araştırmaların modeli incelenmiştir. Yapılan incelemelerde araştırmaların modellerinin açıklanmasına yönelik elde edilen bulgular Tablo(7)'de açıklanmıştır. Buna göre ele alınan 26 araştırmadan 22(%84,6)'sinde araştırmanın modeli açıklanmıştır. Geriye kalan 4(%15,4) araştırmada araştırmanın modeli ile ilgili bilgi sunulmamıştır.

Tablo 7 Araştırmanın modelinin açıklanmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmanın modeli	Açıklanmıştır	22	84,6	84,6	84,6
	Açıklanmamıştır	4	15,4	15,4	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

İncelenen araştırmaların 22'sinde araştırma modeli hakkında bilgi verildiği yukarıda belirtilmiştir. Bu 22 araştırmanın modeline ilişkin bilgiler Tablo(8)'de paylaşılmıştır. Bu doğrultuda ele alınan 22 araştırmanın 4(%18,2) tanesi nitel araştırmadır. Geriye kalan 18(%81,8) araştırma ise nicel araştırmalardır.

Tablo 8 Araştırmaların modeline yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmanın modeli	Nitel	4	18,2	18,2	18,2
	Nicel	18	81,8	81,8	100,0
	Total	22	100,0	100,0	

Meta değerlendirme dahil edilen 26 araştırmadan 22'sinin modeli hakkında bilgi verilmektedir. Bu 22 araştırmadan 4'ü nitel araştırma yöntemleri ile tasarlanmıştır. Bu 4 nitel araştırmayla ilgili veriler Tablo(9)'da yer almaktadır. Buna göre 4 nitel araştırmanın 4(%100)'ünde araştırmanın deseni açıklanmıştır. Yine bu araştırmaların 4(%100)'ü eylem araştırması olarak yapılmıştır.

Tablo 9 Nitel araştırmaların desenlerine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Nitel araştırmaların desenleri	Açıklanmıştır	4	100,0	100,0	100,0
	Eylem	4	100,0	100,0	100,0

Ele alınan 26 araştırmanın 22'ünün araştırma modelinin açıklandığı ve bu araştırmaların 18'inin nicel araştırmalar olduğunu Tablo(8)'de söylemiştik. Nicel araştırma yöntemleri ile planlanan bu 18 araştırmanın desenlerinin açıklanmasına yönelik bulgular Tablo(10)'da belirtilmiştir.

Tablo 10 Nicel araştırmaların desenlerinin açıklanmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Nicel araştırmaların desenleri	Açıklanmıştır	14	77,8	77,8	77,8
	Açıklanmamıştır	4	22,2	22,2	100,0
	Total	18	100,0	100,0	

Buna göre 18 araştırmanın 14(%77,8)'ünde araştırmanın deseni açıklanmıştır. Geriye kalan 4(%22,2) araştırmanın desenleri ile ilgili bir bilgi paylaşılmamıştır.

Nicel araştırmaların 14'ünün deseninin açıklandığını Tablo(10)'da paylaşmıştık. Bu 14 araştırmanın desenlerini anlatan veriler Tablo(11)'de verilmiştir. Buna göre 14 nicel araştırmanın 11(%78,6)'i betimsel olarak desenlenmiştir. 3(%21,4) araştırma ise deneysel olarak desenlenmiştir.

Tablo 11 Nicel araştırmaların desenlerine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Nicel araştırmaların desenleri	Betimsel	11	78,6	78,6	78,6
	Deneysel	3	21,4	21,4	100,0
	Total	14	100,0	100,0	

Araştırmanın modeline yönelik analizlerden sonra araştırmanın örneklemine yönelik inceleme yapılmıştır. Örneklemin ve evrenin belirtilmesine yönelik bulgular Tablo(12)'de paylaşılmıştır. Tabloya göre 26 araştırmanın 26(%100)'sında örneklem belirtilmiştir. Ayrıca 26 araştırmanın 3(%11,5)'ünde evren paylaşılmıştır. Geriye kalan 23(%88,5)'ünde evren hakkında bilgi verilmemiştir.

Tablo 12 Araştırmalarda örneklem/evren belirtilmesine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %
Araştırmalarda örneklem	Belirtilmiştir	26	100,0	100,0
Araştırmalarda evren	Belirtilmiştir	3	11,5	11,5
	Belirtilmemiştir	23	88,5	88,5

Ele alınan 26 araştırmanın tümünde örneklemin belirtildiğini Tablo(12)'de paylaşmıştık. Bu 26 araştırmada örnekleme türünün açıklanmasına yönelik yapılan incelemenin bulguları Tablo(13)'te yer almaktadır. Buna göre 26 araştırmanın 24(%92,3)'ünde örnekleme türüne yönelik bir bilgi verilmemiştir. Buna karşılık 2(%7,7) araştırmada örnekleme türü hakkında bilgi verilmiştir. Bu araştırmalarda birinde küme örnekleme türü diğerinde ise eleman-random örneklem türü kullanılmıştır.

Tablo 13 Örneklem türlerinin açıklanmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmalarda örneklem türü	Belirtilmemiştir	24	92,3	92,3	92,3
	Belirtilmiştir	2	7,7	7,7	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Araştırmaların örneklemleri hakkında bilgi vermelerine yönelik yapılan inceleme Tablo(14)'te yer almaktadır. Buna göre 26 araştırmadan 23(%88,5)'ünde örneklem hakkında niceliksel ve niteliksel bilgi verilmiştir. 3(%11,5) araştırmada

ise örneklem hakkında kısıtlı bilgi verilmiştir. Bu nedenle bu 3 araştırmada örneklem hakkında kısmen bilgi verildiği gözlenmiştir.

Tablo 14 Örneklem hakkında verilen bilgiye yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Örneklem hakkında bilgi	Verilmiştir	23	88,5	88,5	88,5
	Kısmen verilmiştir	3	11,5	11,5	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Örneklem hakkında yapılan incelemeden sonra araştırmaların veri toplama teknikleri değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda kullanılan veri toplama teknikleri alt başlık olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. İlk olarak Tablo(15)'te veri toplama tekniklerinin geneli hakkında bulgular paylaşılmıştır.

Tablo 15 Araştırmaların veri toplama tekniklerine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Kullanılan veri toplama teknikleri	Gözlem	9	27,3	27,3	27,3
	Görüşme formu	6	18,2	18,2	45,5
	Anket / Ölçek	14	42,4	42,4	87,9
	Döküman taraması	4	12,1	12,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

*Bazı araştırmada birden fazla teknik kullanılmıştır.

Tabloya göre kullanılan veri toplama tekniklerinden gözlem 9(%27,3) araştırmada kullanılmıştır. Görüşme formu 6(%18,2) araştırmada kullanılmıştır.

Anket ve ölçek 14(%42,4) araştırmada kullanılmıştır. Döküman taraması yapılan araştırma sayısı ise 4(%12,1)'tür.

Tablo (15)'te açıklanan veriler ışığında 9 araştırmada gözlem yapıldığı paylaşılmıştır. Yapılan gözlemlerin türüne yönelik değerlendirme bulguları Tablo(16)'da paylaşılmıştır. Buna göre yapılan gözlerin 5(%55,6)'inde gözlemleyen katılımcı olmuştur. 4(%44,4)'ünde ise katılımcı olmadan gözlem yapmıştır.

Tablo 16 Gözlem tekniğine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Gözlem	Katılımcı	5	55,6	55,6	55,6
	Katılımcı olmayan	4	44,4	44,4	100,0
	Total	9	100,0	100,0	

Tablo(15)'te görüşme formu kullanılan araştırmaların sayısının 6 olduğunu paylaşmıştık. Bu 6 araştırmada kullanılan görüşme formların yönelik veriler Tablo(17)'de verilmiştir. Tabloya göre görüşme formu kullanan 6 araştırmanın 3(%50,0)'ünde yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 2(%33,3)'ünde yarı yapılandırılmış form kullanılırken 1(%16,7)'inde yapılandırılmamış form kullanılmıştır.

Tablo 17 Görüşme formuna yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Görüşme formu	Yapılandırılmış	3	50,0	50,0	50,0
	Yarı yapılandırılmış	2	33,3	33,3	83,3
	Yapılandırılmamış	1	16,7	16,7	100,0
	Total	6	100,0	100,0	

Tablo(15)'te anket ve ölçek kullanılan araştırmaların sayısının 14 olduğunu paylaşmıştık. Kullanılan bu veri toplama araçlarına yönelik bulgular Tablo(18)'de paylaşılmıştır. Buna göre anket ve ölçek kullanan 14 araştırmanın 5(%35,7)'i likert tiptir. Geriye kalan araştırmalarda başarı testleri kullanılmıştır. Geriye kalan bu 9(%64,3) araştırmada başarı testleri görülmektedir.

Tablo 18 Anket ve ölçeğe yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Anket / Ölçek	Likert	5	35,7	35,7	35,7
	Başarı testi	9	64,3	64,3	100,0
	Total	14	100,0	100,0	

Tablo(19)'da döküman taramasına ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. Bu tabloya göre döküman taraması yapılan araştırmalar meta değerlendirmeye dahil edilen 26 araştırmaya göre değerlendirilmiştir. Tabloya göre 36 araştırmadan 4(%15,4)'ünde döküman taraması yapılmıştır. Geriye kalan 22(%84,6) araştırmada döküman taraması yapılmamıştır.

Tablo 19 Doküman kullanımına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Döküman tarama	Kullanılmıştır	4	15,4	15,4	15,4
	Kullanılmamıştır	22	84,6	84,6	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Veri toplama tekniklerine yönelik yapılan incelemeden sonra verilerin analizine yönelik incelemer yapılmıştır. Bu kapsamda geçerlik, güvenirlik, yapılan nicel analizler ve nitel analizler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak araştırmalarda güvenirlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik inceleme yapıldı. Tablo(20)'de ele alınan 26 araştırmanın güvenirlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik bilgiler verilmiştir. Buna göre 26 araştırmanın 18(%69,2)'inde çalışmaların güvenirliğinin yapıldığı açık bir şekilde belirtilmiştir. Geriye kalan 8(%30,8) araştırmada güvenirliğe ilişkin bir bilgi yer almamaktadır.

Tablo 20 Güvenirlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmaların güvenirlik analizi	Belirtilmiştir	18	69,2	69,2	69,2
	Belirtilmemiştir	8	30,8	30,8	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Güvenirlik çalışmalarına yönelik incelemeden sonra geçerlik çalışmalarına yönelik incelemeler yapılmıştır. Tablo(21)'de araştırmaların geçerlik çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. Tabloya göre ele alınan 26 araştırmanın

15(%57,7)'inde geçerlik çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. 11(%42,3) araştırmada ise geçerlik ile ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır.

Tablo 21 Geçerlik çalışmalarının belirtilmesine yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Araştırmaların geçerlik analizi	Belirtilmiştir	15	57,7	57,7	57,7
	Belirtilmemiştir	11	42,3	42,3	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yönelik yapılan araştırmadan sonra veri analizlerinde kullanılan nicel analizler incelenmiştir. Araştırmalarda belirtilen analizler Tablo(22)'de açıklanmıştır.

Tablo 22 Araştırmalarda kullanılan nicel analizlere yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Nicel analizler	T testi	5	17,2	17,2	17,2
	Korelasyon	5	17,2	17,2	34,5
	Anova	4	13,8	13,8	48,3
	Kruskal Wallis	4	13,8	13,8	62,1
	Regresyon	3	10,3	10,3	72,4
	Frekans / Yüzde	2	6,9	6,9	79,3
	Ki kare	2	6,9	6,9	86,2
	Mann Whitney U	2	6,9	6,9	93,1
	Z testi	1	3,4	3,4	96,6
	Ancova	1	3,4	3,4	100,0
	Total	29	100,0	100,0	

*Bazı araştırmalarda birden fazla analiz kullanılmıştır.

Tablo(22)'de kullanılan analizler frekansı en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralanmıştır. Bu veriler doğrultusunda en çok kullanılan analiz t testi ve korelasyon hesaplamaları olmuştur. En az kullanılan analiz ise ancova ve z testidir. Kullanılan analizler içerisinde t testi 5(%17,2) defa kullanılmıştır. Korelasyon hesaplamalarıda t testi gibi 5(%17,2) defa kullanılmıştır. Anova 4(%13,8) araştırmada kullanılırken Kruskal Wallis testide anova ile aynı sayıda olup 4(%13,8) defa kullanılmıştır. Ele alnın araştırmalar kullanılan analizlerden bir diğeri regresyon analizidir. Regresyon analizi 3(%10,3) defa kullanılmıştır. Frekans ve yüzde hesaplamaları 2(%6,9) araştırmada kullanılırken ki kare testide 2(%6,9) defa kullanılmıştır. Frekans/yüzde hesaplamaları ve ki kare testi gibi Mann Whitney U testide 2(%6,9) defa kullanılmıştır. En az kullanılan analizlerde biri olan z testi 1(%3,4) defa kullanılmıştır. En az kullanılan analizlerden bir diğeri olan ancova ise 1(%3,4) kes kullanılmıştır.

Nicel analizlerden sonra nitel analizlere yönelik incelemeler yapılmıştır. Bu kapsamda Tablo(23)'te nitel analiz yöntemlerine ilişkin veriler sunulmaktadır. Bu veriler ışığında yapılan nitel analizler iki bölümden oluşmaktadır. Bunlardan ilki içerik analizi ve diğeri de betimsel analizidir. Meta değerlendirmede ele aldığımız makalelerde kullanılan nitel analizlerin 6(%31,6)'sında içerik analizi kullanılmıştır. Geriye kalan 13(%68,4) araştırmada ise betimsel analiz kullanılmıştır.

Tablo 23 Araştırmalarda kullanılan nitel analizlere yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Nitel Analizler	İçerik	6	31,6	31,6	31,6
	Betimsel	13	68,4	68,4	100,0
	Total	19	100,0	100,0	

4.1.4. Araştırmanın Bulgular ve Tartışma Bölümüne İlişkin Bulgular

Araştırmaların giriş ve yöntem bölümüne yönelik incelemelerden sonra bulgular ve tartışma bölümleri incelenmye başlanmıştır. Bu kapsamda araştırma soruları ile bulguların tutarlılığı yönünde değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına ilişkin veriler toplanmıştır.

Tablo 24 Bulguların araştırma sorularıyla olan tutarlılığına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Bulgular araştırma soruları ile tutarlı olarak	Açıklanmıştır	26	100,0	100,0	100,0
	Açıklanmamıştır	0	0,0	0,0	

Tablo(24)'te araştırma soruları ile bulguların tutarlığına yönelik veriler paylaşılmıştır. Buna göre ele alınan 26 araştırmanın elde ettiği bulgular ile araştırmanın amacına yönelik sorular arasındaki ilişki gözden geçirilmiştir. Araştırma sorularının her birinin cevaplarının bulgularla verilmesine ve araştırma sorularında istenen bilgilerden fazlasına bulgularda yer verilmesine ilişkin inceleme yapıldı. Bu bağlamda 26 araştırmanın 26(%100)'sında bulgular ve araştırma sorularının tutarlı olduğu gözlenmiştir.

Araştırma soruları ile örtüşen bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına yönelik bulgular Tablo(25)'te paylaşılmıştır. Araştırmaların tüm bulgularını alan yazınla beraber tartışmış olan araştırmalara "tartışılmıştır"

denildi. Bulgularının bir kısmını alan yazınla beraber tartışmış olanlara "Kısmen tartışılmıştır" denildi. Bu bağlamda Tablo(25)'e göre ele alınan 26 araştırmanın 20(%76,9)'si bulgularının tamamını alan yazınla tutarlı olarak tartışmıştır. Geriye kalan 6(%23,1) araştırma ise bulgularının bir kısmını alan yazınla tutarlı olarak paylaşmıştır.

Tablo 25 Bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Bulgular alan yazınla tutarlı olarak	Tartışılmıştır	20	76,9	76,9	76,9
	Kısmen tartışılmıştır	6	23,1	23,1	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

4.1.5. Araştırmanın Sonuçlar ve Öneriler Bölümüne İlişkin Bulgular

Araştırmaların bulgular ve tartışma bölümüne yönelik incelemeden sonra araştırmaların sonuçlar ve öneriler bölümleri incelenmiştir. Bu kısımda sonuçların bulgular ile tutarlılığına bakılmıştır. Ayrıca araştırmaların önerilere yer verme durumu incelenmiştir. Araştırmaların sonuçlarının bulgularla tutarlı olmasına yönelik bulgular Tablo(26)'da paylaşılmıştır. Tüm bulgulara sonuç kısmında yer veren araştırmalar "verilmiştir" denildi. Buna göre ele alınan 26 araştırmanın 25(%96,2)'inin sonuç bölümünde bulgulara yer verilmiştir. Bulgular ve sonuç bölümleri birbiri ile tutarlı olarak açıklanmıştır. Sadece 1(%3,8) araştırmanın sonuç bölümünde bulgulara yer verilmemiştir.

Tablo 26 Sonuçlar ve bulguların tutarlılığına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Sonuçlar bulgularla tutarlı	Verilmiştir	25	96,2	96,2	96,2
	Verilmemiştir	1	3,8	3,8	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

Araştırmalarda önerilere yer verilmesine yönelik bilgiler Tablo(27)'de verilmiştir. Tabloya göre önerilere net ve açık bir şekilde yer veren araştırma sayısı 15(%57,7)'tir. Önerileri yüzeysel şekilde veren araştırma sayısı ise 4(%15,4)'tür. Buna karşılık 7(%26,9) araştırmada öneriler ile ilgili bilgi verilmemiştir.

Tablo 27 Önerilerin paylaşılmasına yönelik bulgular

		f	%	Geçerli %	Toplanan %
Öneriler	Yer verilmiştir	15	57,7	57,7	57,7
	Kısmen verilmiştir	4	15,4	15,4	73,1
	Verilmemiştir	7	26,9	26,9	100,0
	Total	26	100,0	100,0	

4.2. TARTIŞMA

Alan yazına dahil olmak için yapılacak ilk basamak ilgilenilen alanla ilgili daha önce yapılan araştırmaları incelemektir(Kumar, 2005). Yeni araştırmacılara

yol göstermesi amacıyla, daha önce yapılan araştırmaların tekrar değerlendirilmesi için kullanılan yöntemlerden biri meta değerlendirmedir. Sonraki çalışmalara ışık tutması amacıyla yapılan bu çalışmada; Türkiye'de, 2000-2017 yılları arasında yapılmış olan, kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli bireyleri inceleyen araştırmalar ele alınmıştır. Ele alınan araştırmalar metodolojik açıdan değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme giriş bölümleri, yöntem bölümler, bulgular ve tartışma bölümleri, sonuç ve öneriler bölümleri olarak dört ana başlık altında incelenmiştir. Bu kapsamda ulaşılan bulgular bu bölümde tartışılmıştır.

4.2.1. Araştırmaların Genel Bilgilerine Yönelik Tartışma

Araştırmanın genel bilgilerine baktığımızda deneklerin cinsiyeti, deneklerin kullandığı cihazlar ve deneklerin sınıf ve yaş bilgilerine ulaşılmaktadır. Deneklerin cinsiyetine yönelik bilgi veren makaleler yarıdan fazladır. Kizir ve Çifçi Tekinarslan(2016) yaptıkları çalışmada cinsiyet oranını belirten araştırma oranını yüksek olarak belirtmiştir. Bu bağlamda araştırma bulgularının benzer çalışmalara yakınlık gösterdiği söylenebilir.

4.2.2. Araştırmaların Giriş Bölümlerine Yönelik Tartışma

Araştırmaların giriş kısmı hipotezi, mantığı, amacı ve hedefleri tanımlar(Alexandrov, 2004). Girişin amacı araştırmayı tanıtmaktır. Bu nedenle problemin tanımına önem verilmelidir. Araştırmaların giriş kısmında araştırmanın sebebi ve mantığı yer almalıdır. Ayrıca araştırmanın amacıda net bir şekilde açıklanmalıdır. Giriş kısmının net ve anlaşılır açıklanmazsa okuyucu araştırmanın devamına ilgi duymayacaktır. Bu nedenle giriş kısmına özen gösterilmelidir(Day, 2005).

Bu bağlamda araştırmaların giriş bölümleri problemin amaca uygunluğu hususunda değerlendirilmiştir. İncelenen 20(%76,9) araştırmanın açıklanan problemlerinin araştırmaların amacına uyumlu olduğu gözlenmektedir. Bu araştırmaların problem durumunun araştırmaların amaçları doğrultusunda genelden özele yazıldığı söylenebilir. Araştırma problemi tümden gelim yada tüme varım şeklinde yazılır(Cengiz, 2012). Araştırmaların büyük bir çoğunluğu problem durumunu amaca uygun olarak ele almıştır. Alan yazında eğitim alanında yapılan bir başka değerlendirme çalışmasında Arslan ve Kılıç(2016) ele aldıkları makalelerde problemin amacına uygunluğu konusunda benzer sonuçları bulmuşlardır. Yaptıkları incelemede yüksek orandan uygunluk gözlemişlerdir.

Giriş bölümüne yönelik yapılan diğer bir değerlendirme ise araştırmanın öneminin açıklanmasına ilişkindir. Araştırmanın önemi araştırmacının amaçladığı verilerin ve bu kapsamda elde edilen verilerin hangi sorunun cevabına yönelik olduğu ile ilgili yerdir. Araştırma sorularının neden amaçlandığına yönelik bilgiler araştırmanın önemini oluşturur(Simon, 1969, Karasar, 2010). Araştırmalarda önem bölümüne yer verilmesi araştırmanın yapılış amacı hakkında bilgi verecektir. Ele alınan 21(%80,8) araştırmada araştırmanın önemine ilişkin bilgi net ve açık bir şekilde verilmektedir. Değerlendirme sonucu ele alınan araştırmaların büyük bir çoğunluğunun araştırmanın önemine özen gösterdiği gözlenmektedir. Arslan ve Kılıç(2016) inceledikleri makalelerde araştırmanın öneminin paylaşılma oranını neredeyse yarı yarıya bulmuşlardır. Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle yapılan araştırmaların diğer alanlara göre araştırmanın önemi bölümüne dikkat ettiği gözlenmektedir. Ayrıca Eren, Çelik ve Oğuz(2014) yaptıkları incelemede araştırmanın öneminin paylaşılma durumunu yüksek bulmuşlardır. Yaptığımız araştırma ile bulgular örtüşmektedir.

Giriş bölümüne yönelik yapılan bir diğer değerlendirme araştırmanın amacının açıklanması ile ilgilidir. Ele alnın araştırmalarda araştırmanın amacına büyük ölçüde önem verilmiştir. 24(%92,3) araştırma amaç kısmını net ve anlaşılır

olarak açıklamıştır. 1(%3,8) araştırma amaç kısmına yer vermiştir fakat yüzeysel bilgiler ile açıklamıştır. Araştırmada amaç kısmına yer vermeyen araştırma sayısı ise 1(%3,8)'dir. Araştırmanın amacı hedefleri okuyucuya anlatan genel bir tanımdır(Cengiz, 2012). Araştırmanın amacı açık ve net bir şekilde problem durumunun içinde de yazılabilir. Veya alt bir başlık ile genel amaç ve alt amaçlar şeklinde de açıklanabilir(Karasar, 2010). Değerlendirmeye dahil edilen araştırmaların neredeyse tamamının araştırmanın amacını uygun şekilde belirttiği gözlenmektedir. Alan yazında incelenen benzer çalışmalarda Arslan ve Kılıç(2016) amacın paylaşılması oranını yüksek bulmuşlardır. Ayrıca Eren, Çelik ve Oğuz(2014)'da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Yapılan bir başka değerlendirmede Özak ve Diken(2010) ele aldıkların çalışmaların tümünün amaç bölümlerine ulaşmıştır. Yapılan değerlendirmelerin bulguları birbiriyle örtüşmektedir.

Giriş bölümüne ilişkin bir diğer değerlendirme alanı ise araştırmaların sınırlılıklarının belirtilmesine ilişkindir. Araştırma sırasında uygun görülen ve yapılmak istenen fakat çeşitli nedenler dolayısıyla gerçekleştiremediği durumlar araştırmanın sınırlılıklarını oluşturur. Bu sınırlılıklar araştırmacının kendisiyle ilgili olabileceği gibi çalışılan alanla, kullanılan yöntemlede ilgili olabilir(Eymen, 2007). Ele alnın araştırmalarda 15(57,7) araştırma sınırlılıkları belirtmiştir. Buna karşılık 11(%42,3) araştırmada sınırlılıklar hakkında bilgi verilmemiştir. Araştırmaların neredeyse yarısında sınırlılıklara ilişkin bilgi paylaşılmadığı görülmektedir. Alan yazında Arslan ve Kılıç(2016) yaptıkları incelemede sınırlılık belirten makale sayısını çok az bir oranda bulmuştur. Yine Eren, Çelik ve Oğuz(2014)'da yarı yarıya yakın bir sonuç bulmuştur. Yapılan meta değerlendirmelerde sınırlılıkların belirtilmesi oranı yarı yarıya veya daha azdır.

4.2.3. Araştırmaların Yöntem Bölümlerine Yönelik Tartışma

Araştırmaların yöntem bölümü yalın ve açık bir şekilde yazılmalıdır. Çalışmanın materyali net bir şekilde anlatılmalıdır. Çalışmanın tekrarlanabilmesi için önemlidir. Kullanılan teknik, model, yaklaşım bu bölümde açıklanır. Ayrıca araştırmanın bulgularının analizide açıklanır. Analizin yapılış şekli anlaşılırbir şekilde anlatılmalıdır(Fisher ve arkadaşları, 2016). Bir araştırmanın yöntemleri okuyucunun çalışmayı eksiksiz olarak tekrar edebilmesini sağlamalıdır(Uluoğlu, 2008). Araştırmaların yöntem bölümlerinin alan yazına uygunluğunu değerlendirirken araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, örneklemi, örnekleme türü, veri toplama araçları, verilerin analizi başlıkları kullanılmıştır. Ele alının araştırmaların genel olarak yöntem bölümünün alan yazında istendiği şekilde olduğu gözlenmiştir.

Araştırmaların modeli araştırmaya yön veren kısımlardandır. Ele alınan araştırmaların 22(%84,6)'ünde araştırma modeli açıklanmıştır. Araştırmaların 4(%15,4) tanesinde ise araştırma modeline ilişkin bilgi verilmemiştir. Alan yazında Arslan ve Kılıç(2016) yaptığı değerlendirmede yarı yarıya bir sonuç bulmuşlardır. Araştırmamızında bulunan bulgular çok daha yüksek oranları göstermektedir. Eren, Çelik ve Oğuz(2014) ise yüksek oranla araştırmaların modelinin paylaşıldığını bildirmiştir. Yaptıkları araştırmanın bulguları yaptığımız çalışma ile örtüşmektedir.

Araştırmalarda en yaygın şekilde kullanılan modeller nicel model, nitel model ve karma modeldir(Başol, 2008). Ele alınan araştırmalarda kullanılan model türlerine ilişkin yapılan değerlendirmede nitel araştırmaların 4(%18,2) tane olduğu görülmüştür. Buna karşılık Yapılan araştırmaların 18(%81,8) taneside nicel araştırmalardır. Genel olarak yüksek oranda nicel çalışmalar yapıldığı gözlenmektedir. Alan yazında Bolat(2016)'da yaptığı incelemede Nicel

araştırmaların tüm araştırmaların yarısından fazla olduğunu belirtmiştir. Arslan ve Kılıç(2016) ise nicel araştırmaların daha fazla yapıldığını paylaşmışlardır. Erdem(2011)'de ele aldığı çalışmaların yüksek oranda nicel çalışmalar olduğunu gözlemlemiştir. Kizir ve Çiftçi Tekinarslan(2016) ile Özak ve Diken(2010)'de yaptıkları çalışmalarda yüksek oranlı nicel çalışmaya rastlamışlardır. Araştırmamızın bulguları yapılan diğer değerlendirmeler ile benzer bulgulardır.

Genel olarak tam bir tanımı olmayan nitel araştırma kavramını, nitel bilgi toplama yöntemleri kullanılarak olay ve algıların bir bütün içerisinde ortaya konmasını nitel araştırma olarak tanımlamak mümkündür(Yıldırım, 1999). Yıldırım ve Şimşek(2011) nitel araştırma desenlerini beş başlık altında toplamıştır. Bunlar kültür analizi, olgubilim, kuram oluşturma, durum çalışması ve eylem çalışmasıdır. Eylem çalışmaları uygulama sürecini değerlendiren çalışmalardır. Süreç odaklıdırlar. Ele alınan dört nitel çalışmanın 4(%100,0)'ününde eylem çalışması olduğu görülmektedir. Ele alınan nitel araştırmaların çok yüksek oranda eylem çalışması olduğu görülmektedir. Arslan ve Kılıç(2014) yapılan nitel çalışmaların yarısının eylem çalışması olduğunu göstermiştir. Kurtoğlu ve Seferoğlu(2013)'da yaptıkları çalışmada eylem çalışmasına rastlamamışlardır. İşitme engellilere yönelik yapılan çalışmalarda alan yazının aksine yoğun olarak eylem çalışması kullanılmaktadır.

İncelenen araştırmaların büyük çoğunluğunu nicel araştırmalar oluşturmaktadır. Nicel araştırmalar yöntem sürecinin tekrarlanabildiği ve objektif yapılan araştırmalardır(Tüzün, 2010). Bu nicel araştırmaların 14(%77,8)'inde nicel araştırmanın deseni açıklanmıştır. Yüksek oranla araştırmacıların araştırmanın desenine yönelik bilgi sunduğu görülmektedir.

Nicel çalışmalara yönelik incelemelerde çeşitli desenlere rastlanmıştır. Betimsel desenler, deneysel desenler rastlanan desenlerdendir. Araştırmaların

11(%78,6)'i betimsel desenlidir. 3(%21,4)'ü deneysel desenlidir. Araştırmalın büyük çoğunluğunun betimsel desenle oluşturulduğu görülmektedir. Alan yazında Bolat(2016) araştırmasında en çok tarama desenlerinin kullanıldığını söylemiştir. Daha sonra sırasıyla betimsel, deneysel ve karşılaştırmalı desenler gelmektedir. Yıldız(2004) yaptığı araştırmada çok yüksek oranda tarama deseninin kullanıldığı gözlemlemiştir. Yine Kurtoğlu ve Seferoğlu(2013) da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. En yüksek oranın tarama deseninde olduğunu gözlemlemiştir. Bunlara karşılık Arslan ve Kılıç(2016) araştırmalarında betimsel desenin çok yüksek oranla kullanıldığını görmüştür. Alan yazının genelinde tarama desenine yönelik bir talep görülmektedir. Araştırmamızda ise betimsel desenin yoğunluğu göze çarpmaktadır.

Araştırmaların incelenirken dikkat edilen bir diğer bölüm ise evren ve örneklem bölümdür. Evren araştırmanın sonuçlarının genelleneceği bütündür, örneklem ise evreni temsil eden, evrenin belirli ve sınırlı bir bölümüdür(Büyüköztürk, 2012). Araştırmalarda tümünde(%100) örneklem belirtilmiştir. Evren ise 3(%11,5) araştırmada belirtilmiştir. Örneklem tüm araştırmacıların çalıştığı bir bölümken evren yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Alan yazında Bolat(2016) incelediği makalelerin büyük çoğunluğunda örneklemin belirtildiği vurgulamıştır. Arslan ve Kılıç(2016)'da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Eren, Çelik ve Oğuz(2014) da araştırmaların örneklemin yüksek oranda belirtildiğini gözlemiştir. Yapılan benzer çalışmalarda, bu çalışma ile benzer bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgular birbiriyle örtüşmektedir. Ayrıca araştırmaların 2(%7,7)'sinde örneklem alırken kullanılan yöntem de belirtilmiştir. Arslan ve Kılıç(2016) incelemelerinde örneklem alma tekniğini belirten makale sayısı düşük oranda bulmuştur. İki araştırmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ele alınan araştırmaların büyük çoğunluğunda ise örneklem hakkında detaylı bilgiye yer verilmiştir.

Araştırmaların veri toplama tekniklerine yönelik yapılan incelemerde çeşitli teknikler kullanıldığı görülmüştür. Bu teknikler gözlem, görüşme formu, anket ve ölçek, döküman taramasıdır. Bu tekniklerden en çok kullanılan %42,4 oranla anket ve ölçeklerdir. En az kullanılan ise %12 oranla döküman taramasıdır. Bolat araştırmasında en çok kullanılan teknik olarak anketleri bulmuştur. Yine Arslan ve Kılıç(2016)'ta benzer sonuçlara ulaşmıştır. Yıldız 2004'te yaptığı araştırmada yine anketlerin en çok kullanılan teknik olduğunu görmüştür. Kurtoğlu ve Seferoğlu(2013)'da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Erdem(2011) yaptığı araştırmada en yüksek kullanılan tekniğin ölçekler olduğunu, ölçeklerin hemen arkasından en çok kullanılan tekniğin anketler olduğunu bulmuştur. Araştırmanın bulguları yapılan benzer çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir.

Belirlenen veri toplama tekniklerinden gözlem iki başlık altında incelenmiştir. Bunlarda ilki olan katılımcı gözlem ve diğeri olan katılımcı olmayan gözlem birbirine yakın oranlara sahip olsada katılımcı gözlemler daha fazladır. Arslan ve Kılıç(2016) araştırmalarında katılımcı gözlemin daha fazla kullanıldığını belirtmiştir. Görüşme formlarının incelendiği başlıklardan biri olan yapılandırılmış formlar %50'lik bir oranla en çok tercih edilenlerdir. Arslan ve Kılıç(2016) çalışmalarında yarı yapılandırılmış formların fazlalığından bahsetmektedir. Araştırmalarda kullanılan anket ve ölçek türlerinden en fazla başarı testleri kullanılmıştır. Döküman taraması ise sadece 4(%15,4) araştırmada kullanılmıştır. Arslan ve Kılıç(2016) araştırmalarında döküman taraması için benzer oranlara ulaşmıştır.

Araştırmaların yöntem bölümlerinden sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yönelik incelemeler yapılmıştır. Bu bağlamda güvenirlik analizi belirtilen araştırma sayısı 18(%69,2)'dir. Geçerlik analizi belirten araştırma sayısı ise 15(%57,7)'dir. Ele alınan araştırmaların yarısından fazlasının geçerlik ve güvenirlik analizleri hakkında bilgi verdiği gözlenmektedir. Fakat bu oran çok yüksek değildir. Benzer çalışmalara bakıldığında Özak ve Diken(2010) geçerlik

analizi yapan araştırma sayısını çok az bulmuştur. Güvenirlik analizi yapılan araştırmaların sayısını ise araştırmamız ile yakın düzeyde bulmuştur. Kizir ve Çiftçi Tekinarslan(2016) yaptıkları incelemelerde geçerlik analizine yönelik oranı düşük bulmuşlardır. Güvenirlik üzerine yapılan analizler ise araştırmamız ile tutarlılık göstermektedir. Yapılan diğer bir araştırmada Arslan ve Kılıç(2016) geçerlik ve güvenirlik analizi yapan araştırmaların oranını yarıdan az olarak gözlemlemiştir. Bolat(2016) ise yaptığı değerlendirmede araştırmaların geçerlik ve güvenlik analizleri yerine kullanılan ölçme araçlarının geçerlik güvenirlik analizlerine ulaşmıştır. Geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmış ölçme aracı kullanan araştırma oranını düşük olarak bulmuştur. Alan yazın incelendiğinde araştırmamızda elde edilen bulguların diğer çalışmalar ile örtüştüğü gözlenmektedir.

Araştırmalarda incelenen bir diğer bölüm ise nicel analizlerde kullanılan tekniklerdir. Bu bağlamda t testi 5(%17,2) ve korelasyon 5(%17,2) araştırmada kullanılarak en çok kullanılan teknik olmuştur. Z testi ise 1(%3,4) ve ancova1(%3,4) defa kullanılarak en az kullanılan tekniklerden olmuştur. Kullanılan diğer teknikler ise anova, Kruskal Wallis, regresyon, frekans-yüzde, ki kare, Mann Whitney U olmuştur. Arslan ve Kılıç(2016) değerlendirmelerinde en çok kullanılan teknik olarak frekans ve yüzde hesaplamalarını bulmuşlardır. En az kullanılan teknik oalra ise Ancova bulunmuştur. Kurtoğlu ve Seferoğlu(2013) ise araştırmalarında en çok kullanılan tekniğin t testi olduğunu gözlemlemiştir. Buna karşılık korelasyon hesaplamalarını en az kullanılan teknik olarak belirtmişlerdir. Yine Erdem(2011) en çok kullanılan teknik olarak t testini bulmuştur. En az kullanılan tekniklerden birini ancova olarak gözlemlemiştir. Diğer çalışmalar göz önüne alındığında araştırmanın bulguları ile yüksek oranda tutarlılık olduğu gözlenmektedir.

Nicel analizlerin ardından ele alınan bölüm ise nitel analizlerdir. Nitel analizler içerik analizi ve betimsel analiz olmak üzere iki başlık altında ele

alınmıştır. Betimsel analiz 13(%68,4) araştırmada kullanılarak en çok kullanılan nitel analiz tekniği olmuştur. Erdem(2011) çalışmasında betimsel analizin en çok kullanılan teknik olduğunu belirtmiştir. Yıldız(2004) yaptığı çalışmada ise betimsel analiz yöntemleri kullanan araştırma oranının fazla olduğunu paylaşmıştır. Yine Kurtoğlu ve Seferoğlu(2013) nitel ve nicel olarak yapılan tüm analizler içinde en çok kullanılan tekniğin betimsel analiz olduğunu gözlemlemişlerdir. Arslan ve Kılıç(2016)'da çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmıştır. En çok tercih edilenin betimsel analiz olduğunu vurgulamıştırlar. Alan yazın incelendiğinde ve araştırma bulguları ile karşılaştırıldığında araştırmacıların yüksek oranda hemfikir olduğu görülmektedir.

4.2.4. Araştırmaların Bulgular ve Tartışma Bölümlerine Yönelik Tartışma

Araştırmaların bulgular ve tartışma bölümleri iki ana başlık altında incelenmiştir. Bunlardan ilki bulguların araştırma soruları ile tutarlı olarak açıklanmasına yöneliktir. Bir diğeri ise bulguların alan yazınla tutarlı olarak tartışılmasına yöneliktir. Araştırmaların hepsi incelendiğinde, 26(%100) araştırmada bulguların araştırma soruları ile tutarlı olduğu gözlenmiştir. Arslan ve Kılıç(2016) yaptıkları çalışmada araştırma soruları bulguların tutarlılık oranını yüksek bulmuşlardır. Yine Eren, Çelik ve Oğuz(2014) benzer sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmanın bulgularının alan yazınla tutarlı tartışılmasına yönelik incelemede ise 20(%76,9) araştırmada tartışıldığı ve 6(%23,1) araştırmada benzer makaleler ile kısmen karşılaştırıldığı gözlenmiştir. Arslan ve Kılıç(2016) yaptıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmanın bulguları diğer çalışmalar ile karşılaştırıldığında bulguların birbiriyle örtüştüğü gözlenmektedir.

4.2.5. Araştırmaların Sonuçlar ve Öneriler Bölümlerine Yönelik Tartışma

Araştırmanın sonuçları ve önerileri iki başlık altında incelenmiştir. Bunlardan ilki sonuçların bulgularla tutarlılığını değerlendirmektedir. Bir diğeri ise araştırmalarda önerilere yer verilmesine ilişkin bir değerlendirmedir. Sonuçların bulgularla tutarlı olarak paylaşılmasına yönelik değerlendirmede 25(%96,2) araştırmada olumlu görüş alınmıştır. Arslan ve Kılıç(2016) yaptıkları değerlendirmede benzer şekilde yüksek oranla tutarlı olduğunu belirtmiştir. Yine Eren, Çelik ve Oğuz(2014) benzer oranlara ulaşmıştır. Sonuçlarla ilgili elde edilen bulgular benzer çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmanın önerileri ile ilgili yapılan incelemede önerilere tamamen ve kısmen yer veren toplam araştırma sayısı 19(%73,1) olarak bulunmuştur. Arslan veKılıç(2016) araştırmalarında benzer yükseklikte sonuçlara ulaşmıştır. İki çalışma arasındaki bulgular birbiryle tutarlıdır diyebiliriz.

BÖLÜM 5 SONUÇ ve ÖNERİLER

Kabul edilebilir bir makale yazmak için deneyime ihtiyaç vardır. Bu deneyim de eleştrileri dinlediğinizde faydalı bir şekilde artacaktır(Alexandrov, 2004). Yapılan araştırmaların tekrar değerlendirilip bilimsel tutumlar içerisinde eleştirilmesi araştırmacılara ileri süreçlerde ışık tutacaktır. Araştırmaların olumlu veya olumsuz yönlerinin ortaya konması hangi yöne ağırlık verilmesi gerektiğini gösterecektir.

Bu araştırma; Türkiye'de, 2000-2017 yılları arasında yapılan, kaynaştırma eğitimi alan işitme engelli bireyleri içeren araştırmalara genel bir ışık tutmaktadır. Yöntemsel olarak değerlendirme sunan bu araştırma ile yapılan araştırmaların bölümleri gözden geçirilmiş ve alan yazın ile karşılaştırılarak olumlu veya olumsuz durumlarına ışık tutulmuştur. Yöntemsel açıdan ortaya konan eksiklikler ve fazlalıklar ileri araştırmacıların dikkat etmesi gereken unsurları belirleyecektir.

Yapılan meta değerlendirmede araştırmaların problem durumlarının araştırmaların amacına uygunluğu gözlenmiştir. Fakat bu oranın alan yazınla karşılaştırıldığında düşük olduğu gözlenmektedir. Araştırmaların önemi incelendiğinde ise yüksek orandan bilgi verildiği gözlenmiştir. Bu alanda çalışan araştırmacıların araştırmanın önemine özen gösterdiği ve gerekli değeri verdiği ortaya konmuştur. Araştırmaların amacına yönelik açıklamaların da çok yüksek oranla açıklandığı görülmüştür. Alan yazınla benzer olarak araştırmacılar amaca gerekli hassasiyeti göstermiştir. Araştırmaların sınırlılıkları ile ilgili paylaşılan bilgiler incelendiğinde ise yarıya yakın bir oran bulunmuştur. Alan yazında benzer oranlar veya daha düşük oranlar gözlenmiştir. Araştırmacıların her ne kadar alan yazına oranla sınırlılıklara fazla önem verdiği görülsede daha fazla araştırmada sınırlılıklardan bahsedilmesi gerekmektedir.

Araştırmaların modelleri incelendiğinde yüksek çoğunluğun nicel araştırmalar olduğu gözlenmiştir. Alan yazında da benzer şekilde nicel çalışmalar daha fazla tercih edilmektedir. Bunda önemli faktörlerden biride nicel araştırmaların sayısal verilerek dayanması ve kabul edilirliğinin yüksek olmasıdır. Nitel araştırmaların desenlerine bakıldığında hepsinin eylem çalışması olduğu görülmektedir. Alan yazında ise eylem çalışmalarını bu kadar yer almadığı görülmektedir. Engelliler yapılan çalışmalarda sonucun faydasından önce sürecin uygunluğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenle sonuca yönelik olmayan, onun yerine süreci inceleyen eylem çalışmaları bu alana uygun bir seçim olmaktadır. Nicel araştırma desenlerinde ise en çok tercih edilen betimsel desenlerdir. Bu bulgu alan

yazınla benzerlik göstermektedir. Betimsel araştırmalarda var olan bir durum hakkında bilgi toplanması ve tanılaması yapılır. Ele alınan araştırmalarda yeni durumlar ortaya koymak yerine var olan durumların incelendiği gözlenmiştir.

Araştırmaların tümünde örneklem bilgilerinin paylaşıldığı, evren bilgilerinin ise çok az araştırmada paylaşıldığı görülmektedir. Alan yazında da benzer şekilde bulgular elde edilmektedir. Araştırmacıların örneklemin net şekilde açıklanmasına önem gösterdiği gözlenmiştir.

Veri toplama tekniklerinden en çok tercih edileni anket ve ölçekler olmuştur. Benzer bulgular alan yazında da elde edilmektedir. Anketleri cevaplayanların özensiz cevaplar vermesi veya cevap vermemesi anketin güvenilirliğini azaltacaktır. Ayrıca ankete katılanların cevapları rastgele işaretlemeside olumsuz yönlerinden birisidir.

Gözlemlerde ise katılımcı ve katılımcı olmayan gözlemler eşit oalrak tercih edildiği söylenebilir. Görüşme formlarının ise yapılandırılmış formların tercih edildiği gözlenmektedir. Bu sayede ayrıntılı bilgiye ulaşmak için sorulacak sorular atlanmamış olacaktır. Döküman taraması kullanılan araştırmalar ise çok az orandadır.

Araştırma verilerinin analizi konusunda incelene ilk bölüm geçerlik ve güvenirliktir. Alan yazınla karşılaştırıldığında araştırmacıların geçerlik ve güvenirlik analizlerine önem verdiği gözlenmektedir. Fakat genel olarak yüksek bir oran değildir. Kullanılan nitel ve nicel veri analizlerinin ise alan yazınla örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmaların bulgularının araştırmanın soruları ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. Ayrıca bu bulguların alan yazın ile karşılaştırılıp gerekli tartışmanın yapıldığı belirtilmiştir. Araştırmacıların bulgular ve tartışmaya yönelik gösterdiği özen alan yazında olduğu gibi yüksektir. Ayrıca araştırmaların sonuçlarıda bulgular ile örtüşmektedir. Önerileri paylaşan araştırmaların oranıda alan yazınla benzer oalrak iyi durumdadır. Araştırmacıların çalışmayı genel olarak toparlayan son bölümlere yönelik hassas davrandıkları gözlenmektedir.

Genel olarak kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle yapılan araştırmalarda araştırmaların giriş bölümlerinde yer alan önem, amaç başlıkları uygun şekilde belirtilmişti. Problemin amaca uygun olması ve sınırlılıkların belirtilmesi konusunda ise eksiklikler göze çarpmaktadır. Yöntem bölümünde ise araştırmaların modeli ve desenleri, örneklem bilgileri, veri toplama teknikleri ve yapılan analizler hakkında yeterli açıklamalar paylaşılmıştır. Fakat araştırmaların geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yetersiz olduğu gözlenmiştir. Araştırmaların bulgular ve tartışma bölümleri ile sonuç ve öneriler bölümleride yeterli bir şekilde paylaşılmıştır. İleri araştırmalar için betimsel desenlerin yanında deneysel desenlerin de tercih edilmesi önerilebilir. Ayrıca araştırmaların geçerlik ve güvenirlik analizlerin yapılmasına daha fazla önem verilmelidir. Araştırmaların problem durumlarının amaçlarla uyumlu olması için gerekli önlemlerin alınması yeni araştırmalara öneri olarak sunulabilir.

KAYNAKÇA

Akçamete, G. (1998). *Özel Eğitim.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Alexandrov, A. V. (2004). How to write a research paper. *Cerebrovascular Diseases, 18*(2), 135-138.

Armstrong, D., & Wilcox, S. (2003). *Deaf studies language and education.* New York: NY: Oxford University Press.

Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3*(1), 1-9.

Başol, G. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, Destek Hizmetler ve Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2*(4), 34-45.

Bloom, L., & Lahey, M. (1978). *Language Development and Language Disorders.* Canada: John Willey & Sons Inc.

Bolat, Y. (2016). Türkiye'de 2005-2015 Yılları Arasında Mesleki ve Teknik Eğitim Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 3*(8), 151-167.

Buket, E., Mustafa Çelik, & Aytunga Oğuz. (2014). ürkiye'de Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum İle İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(42).

Büyüköztürk, Ş. (2017, 07 19). *Örnekleme Yöntemleri.* http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/ wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf adresinden alınmıştır

Cavkaytar, A., & Diken, İ. (2005). *Özel Eğitime Grişi.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Cengiz, C. (2017, 08 18). *Problemi Tanımlama.* http://members.comu.edu.tr/cevdetcengiz/dersler/Ders-2-BA.pdf adresinden alınmıştır

Chalmers, I., Hedges, L., & Cooper, H. (2002). A Brief History Of Research Synthesis. *Evaluation & The Health Professions, 25*(1), 12-37.

Christiansen, J., & Leigh, I. (2004). Children with Cochlear Implant Changing Parent and Deaf Community Perspectives. *American Medical Association*(130), 673.

Clark, J. G. (1981). Uses and abuses of hearing loss classification. *Journal of the American Speech-Language-Hearing Association*.

Cope. (2017, 06 06). *Guidelines on good publication practice.* http://www.medind.nic.in/ibi/t05/i3/ibit05i3p199.pdf adresinden alınmıştır

Day, R. A. (1996). *Bilimsel makale nasıl yazılır, nasıl yayımlanır?* (G. Altay, Çev.) Ankara: Tübitak Matbaası.

Denzin, N., & Lincoln, Y. (2005). *Handbook of Qualitative Research.* Newcastle: Sage.

ERDEM, D. (2011). Türkiye'de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 2*(1), 140-147.

Eriper, S. (2004). Türkiye'de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 25-32.

Eymen, U. (2017, 07 24). *Tez Önerisi Nasıl Hazırlanır?* http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/Tez_Onerisi_Nasil_Hazirlanir_.pdf adresinden alınmıştır

Fisher, J., Jansen, J., Johnson, P., & Mikos, A. (2016). *Guidelines for writing a research paper for publication.* Mary Ann Liebert Publications.

Gampel, D., Gottlieb, J., & Harrison, R. (1974). A Comparison of the Classroom Behaviors of Special Class Emr, Integrated Emr, Low IQ, and Nonretardet Children. *American Journal of Mental Deficiency*, *79*(1), 16-21.

Girgin, Ü. (2007). İşitmeEngelliler. *Ders Notları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Glass, G. (1976). Primary, Secondary, and Meta-Analysis of Research 1. *Educational researcher*, *5*(10), 3-8.

Günayer Şenel, H. (1996). Yetersizliği Olan ve Olmayan Gençlerin Yetersizliğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2*(2), 68-75.

Hill, A. B. (1965). The reasons for writing. *BMJ*, 626-627.

Joint Committe on Infant Hearing. (2007). Year 2007 position statement: principles and guidelines for early hearing detection and intervention programs. *American Academy of Pediatrics*, 898-921.

Karaaslan, Ö. (2013). Kaynaştırma Ve Alt Özel Sınıfa Devam Eden Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Kelime Dağarcıkları Düzeyleri Bakımından Karşılaştırılmasının İncelenmesi (Adana Örneği). *Çukurova Üniversitesi*.

Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Nobel Yayın.

Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5*(2), 1-13, 66.

Kılıç, Ç., & Arslan, S. (2016). Türkiye'de Yayınlanan Yetişkin Eğitimine İlişkin Makalelerin Meta Değerlendirmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(2).

Kizir, M., & Çifçi Tekinarslan, İ. (2016). İşitme Yetersizliği Olan Bireylere Sosyal Beceri Öğretimi: Bir Gözden Geçirme. *Curr Res Educ, 2*(3), 149-164.

Konrot, A. (2005). *Dil ve Kavram Gelişimi.* Eskişehir: Kök Yayıncılık.

Kumar, S., & Phrommathed, P. (2005). Research methodology. *Springer US*, 43.

Kurtoğlu, M., & Seferoğlu, S. (2013). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı ile İlgili Türkiye Kaynaklı Dergilerde Yayımlanmış Makalelerin İncelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education, 2*(3), 1-10.

Lang, H. G. (2011). *Perspectives on the history of deaf education The Oxford handbook of deaf studies, language, and education.* New York: Oxford Library of Psychology.

LeCompte, M., & Goetz, J. (1982). Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Review of Educational Research, 52*(1), 31-60.

Loeb, S., Dynarski, S., McFarland, D., Morris, P., Reardon, S., & Reber, S. (2017). Descriptive Analysis in Education: A Guide for Researchers. *National Center for Education Evaluation and Regional Assistance*.

Meb. (2017, 07 25). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi.* http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%C4%B0%C5%9Fitme%20Engelliler.pdf adresinden alınmıştır

Meb. (2017, 07 22). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.* https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf adresinden alınmıştır

Metin, N. (1992). Okul Öncesi Dönemde Özürlü Çocuklar İçin Kaynaştırma Programları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 1*(2), 34-36.

Müdürlüğü, Ö. E. (2017, 07 27). *3N Kaynaştırma.* https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/yayimlar/kaynastirma/ kaynastirma.pdf adresinden alınmıştır

Normand, S., & Normand, L. (1999). Tutorial in biostatistics meta-analysis: formulating, evaluating, combining, and reporting. *Statistics in medicine*, 321-359.

Özak, H., & Diken, İ. (2010). Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin İşlevsel Akademik Becerilerine İlişkin Türkiye'de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Gözden Geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 11*(1), 43-58.

Pınar Çeliker, Z., & Ege, P. (2005). İşitme Engelli Çocukların Konuşmalarının Anlaşılabilirliğini Etkileyen Faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *6*(1), 19-32.

Polat, F. (1995). İşitme Engellilerin Eğitiminde Kullanılan Yöntemle. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2*(1).

Rubin, H., Cheng, A., Powe, N., Mellon, N., Francis, H., & Niparko, J. (2000). Cost-Utility Analysis of the Cochlear Implant in Children. *Jama, 284*(7), 850.

Sarı, H. (2010). İşitme Engelli Çocuklar ve Eğitimleri. N. Baykoç içinde, *Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim* (s. 138). Ankara: Gündüz Yayınları.

Scriven, M. S. (1967). *The Methodology of Evaluation.* Colorado: Social Science Education Consortium Publication.

Scriven, M. S. (1991). *Evaluation thesaurus.* Newcastle: Sage.

Simon, J. L. (1969). *Basic Research Methods in Social Science: The art of Empirical Investigation.* Random House.

Siple, P., & Fischer, S. (1991). *Theoretical Issues in Sign Language Research Volume 2: Psychology.* University of Chicago Press: Chicago.

Stone, P. (2017, 06 05). *Educating children who are deaf or hard of hearing: Auditory-oral approach.* ERIC Digest #E551: https://www.ericdigests.org/1998-2/oral.htm adresinden alınmıştır

Stufflebeam, D. (2001). The Metaevaluation Imperative. *American Journal of Evaluation*(22), 183.

Tüfekçioğlu, Ü. (1998). *İşitme Engelliler.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tüfekçioğlu, Ü. (2000). *Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tüzün, H. (2017, 07 19). *Nicel Araştırmalar.* http://yunus.hacettepe.edu.tr/~htuzun/courses/bto415-2010-fall/SunumlarMateryaller/Bolum5(1)-NicelArastirmalar.ppt adresinden alınmıştır

Uluoğlu, C. (2017, 07 21). *Bilimsel Makale Yazım Teknikleri.* http://uvt.ulakbim.gov.tr/tip/ sempozyum6/uluoglu.pdf adresinden alınmıştır

Üstün, U., & Eryılmaz, A. (2014). Etkili Araştırma Sentezleri Yapabilmek İçin Bir Araştırma Yöntemi: Meta-Analiz. *Eğitim ve Bilim, 39*(174), 1-32.

Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*(23), 112.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, A. (2004). Türkiye'deki Yetişkin Eğitimi Araştırmalarına Toplu Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37*(1), 78-97.

Yin, R. K. (2003). *Case Study Research Design and Methods.* London: Sage Publications.

EKLER

EK-1: Araştırma Verileri Değerlendirme Formu

EK 1.

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

GENEL BİLGİLER	Sınıf ve yaş bilgilerinin verildiği	Sınıf bilgisi verilmiştir.	
		Yaş bilgisi verilmiştir.	
	Cinsiyet bilgilerinin verildiği	Verilmiştir	
		Verilmemiştir.	
	Cihaz kullanımına yönelik	Verilmiştir.	
		Verilmemiştir.	

GİRİŞ	Problem amaca uygun	Açıklanmış	
		Kısmen açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Araştırmanın önemi	Açıklanmış	
		Kısmen açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Araştırmanın amacı	Açıklanmış	
		Kısmen açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Sınırlılıkları	Belirtilmiş	
		Belirtilmemiş	

YÖNTEM	Araştırmanın modeli	Açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Araştırmanın modeli	Nitel	
		Nicel	
	Nitel desen	Durum	
		Eylem	
		Olgu	
	Nitel araştırma deseni	Açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Nicel araştırma deseni	Açıklanmış	
		Açıklanmamış	
	Nicel desen	Betimsel	
		Deneysel	

ÖRNEKLEM	Örneklem	Belirtilmiştir	
		Belirtilmemiştir	
	Evren	Belirtilmiştir.	
		Belirtilmemiştir.	
	Örneklem Türü	Açıklanmıştır	
		Açıklanmamıştır	
		Verilmiştir	

	Örneklem hakkında bilgi	Kısmen verilmiştir	
		Verilmemiştir	

VERİ TOPLAMA	Gözlem	Katılımcı	
		Katılımcı olmayan	
	Görüşme formu	Yapılandırılmış	
		Yarı yapılandırılmış	
		Yapılandırılmamış	
	Anket/Ölçek	Likert	
		Açık uçlu	
		Başarı testi	
	Döküman	Kullanılmıştır	

VERİLERİN ANALİZİ	Güvenirlik	Belirtilmiş	
		Belirtilmemiş	
	Geçerlik	Belirtilmiş	
		Belirtilmemiş	
	Nicel Analizler	Frekans/Yüzde/Ortalama	
		Ki kare	
		T-testi	
		Anova	
		Korelasyon	
		Z-testi	
		Mann Whitney U	
		Ancova	
		Regresyon	
		Kruskal Wallis	
	Nitel Analizler	İçerik	
		Betimsel	

BULGULAR TARTIŞMA	Bulgular araştırma soruları ile tutarlı olarak	Açıklanmıştır	
		Açıklanmamıştır	
	Bulgular alanyazınla tutarlı olarak	Tartışılmıştır	
		Kısmen tartışılmıştır	
		Tartışılmamıştır	

SONUÇLAR ÖNERİLER	Sonuçlarla bulgular tutarlı olarak	Verilmiştir	
		Kısmen verilmiştir	
		Verilmemiştir	
	Önerilere yer	Verilmiştir	
		Kısmen verilmiştir	
		Verilmemiştir	

ÖZ GEÇMİŞ

27.11.1985 tarihinde Edirne'de doğdum. İlkokulu 1991-1996 yılları arasında Edirne Kurtuluş İlköğretim Okulu'nda okudum. 1997-1999 yılları arasında Edirne Kırkpınar Ağası Alper Yazoğlu İlköğretim Okulu'nda ortaokulu bitirdim. 1999-2003 yıllarında Edirne Anadolu Öğretmen Lisesi'ni bitirdim. 2005-2009 yıllarında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İşitme Engelliler Öğretmenliği Programı'ndan mezun oldum. Öğretmenlik hayatıma 6 yıl boyunca özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde devam ettim. 2015 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik yapmaktayım.